

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:
Pe un an 3 fl. (6 coroane).
Pe o jumătate de an 1 fl. 50 cr. (3 coroane).
Pentru România 15 lei anual.
Abonamentele se fac la „Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminică

INSERTATE
se primesc în biroul administrației (strada Poplăcii nr. 15.) — Telefon nr. 14.
Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr. a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Ajutor — că perim.

Sprîjin, ajutor bănesc — că de nu perim, ne prăpădim! Acesta este strigătul vecinic al societății maghiare, atât în întreprinderi economice, cât mai cu seamă în cele literare și de maghiarizare.

Și dela cine cer Maghiarii ajutor pentru întreprinderile lor? Dela cine altul, decât dela stat, dela acel stat, care ia o parte bună din câștigul tuturor cetățenilor, fie de ori-ce limbă, dar' ajutor dă numai nației maghiare.

Am arătat de alte-ori cu date hotărîte, că întreprinderile și însoțirile maghiare numai așa o pot scoate la creangă verde, dacă primesc ajutor bănesc dela stăpânire.

...cari nu primesc ajutoare, sau ...sau apoi pier cu totul, ...ispravă.

...și știute de toată lumea ...aceasta.

Ca să nu amintim alte lucruri, ac sunt colonisările. Statul a cumpărat moșii, printre Români mai cu seamă și a așezat pe ele niște perde-vară de coloniști unguri. Li-a zidit case, li-a făcut câte favoruri priincioase, și isprava — tufă. Coloniștii stăteau să piară de foame și strigau după nouă ajutoare dela stat, pe cari ne mai primindu-le, au luat lumea în cap.

Mai departe însoțirile economice mai toate primesc ajutoare dela stat sau dela comitate. Altcum se duc pe copcă.

Apoi însoțirile de maghiarizare! Aceste sbiară după ajutor, ca lupul fâ-mând după pradă și se țin îndreptățite a primi ajutoare, arătând că ele împlinesc o menire patriotică!! Da, așa e la noi, maghiarismul e cel mai mare patriotism.

O dovadă vie ne dă în privința aceasta acum mai nou societatea de maghiarizare dintre Slovaci, despre a cărei obraznicie facem amintire și în alt loc al foi noastre.

Această societate primește an de an câte 2000 de florini ajutor dela stat și totuși diriguitorii ei vin și mărturisesc, că societatea trage de moarte și cer la rîndul lor dela stăpânire un *nic* ajutor de zece mii de fl.

Vicepresidentul și secretarul acestei societăți au făcut o adresă la ministrul de culte, în care arată că cele 2000 fl. ce le primesc dela stat, nu le sînt îndestulitoare, că au un deficit de 12 mii fl., și apoi zic următoarele:

„Între împrejurările de față numai un singur mod este, prin care putem susține lucrarea în viața societății noastre, care are o chemare socială atât de măreață (de maghiarizare! Red. „F. P.”) și prin care ti putem asigura înaintarea, și acest mod este, că Excelența ta, dle ministru, cu înțelepciunea de guvernare și îngrijirea ce o ai, să ne vii în

ajutor și să ne dai o sumă de zece mii fl. din bugetul menit pentru culte și instrucție”.

Adecă ajutor, ajutor nou și mai mare, că de nu perim! Și aceasta nu e iertat să se întempele, căci atunci, zic cerșitorii societății, „s'ar lăsa o negură pe spiritul public național din partea de mează-noapte a Ungar ei” și „o pornire spre perire a societății ar fi însoțită de risetele batjocoritoare ale dușmanilor nostri”.

Ajutor deci, ajutor, dle ministru, căci societatea împlinește o menire patriotică. Stăpânirea se ia din ceea-ce câștigăm noi cu cruntă sudoare, să ne impileze cu fel și fel de dări și aruncuri și apoi banii scoși dela noi să-i dee, sub cuvînt de patriotism, pe la societățile de maghiarizare! Aceasta așa se face la noi, dar' ceea-ce am voit noi să scoatem de nou la iveală e, că însoțirile maghiare lăncezesc și se prăpădesc fără sprijinul statului. Societatea maghiară nu e în stare să le susție. Dovada mai nouă e societatea amintită mai sus.

Daca însă dovedit este, că Maghiarii nu pot sta pe picioarele proprii fără ajutor, ce mai vreau cu maghiarizarea? Acesti oameni să ne supuie și să ne maghiarizeze pe noi, cari și în cele mai grele împrejurări, prin munca și hărnicia noastră putem sta pe picioarele noastre?

Să fie ei în stare a îndeplini acest lucru? Pace bună!

FOIȚA.

Povestea lui Bogdan Dragoș Vodă și a bourului.

(Urmare).

Fagul făcător de minuni.

Zi și noapte umblau Tătarii cete, cete, tot în goana cailor pe cărări neumblate și pe poteci necălcate de picior omenesc, ca se găsească pe Branda; vâi, dealuri, coline și rîpi n'au rămas necercetate; în acest timp, Humă cu Branda și Gramen tot prin căi dosnice mergînd, au ajuns la cătunul unde locuia Rebeca, la care era Caliman spre îngrijire; în acest cătun trăiau vre-o câțiva moșnegi și vre-o trei babe; tineri sau tinere nu se aflau pe aici, toți fugise de urgia tătarească. Rebeca se îndeletnicea cu mici trebușoare pe lângă bordeiul seu și cu facerea de coșuri pentru prins pește din apa Moldova. Un fag găunos (scorburos) se afla dinaintea bordeiului Rebecăi, la umbra căruia se odihnea

pe pajiștea verde și în scorbura căruia se ascundea suferindul Caliman, când se auzia vre-un sgomot de cutropitori, ori când se dădea svon că vin niscăi-va păgâni.

Pe când stătea la umbra fagului gîndind la nepoată-sa Branda, la nenorocirea ce 'i-a venit peste cap, aude un tropot de cai.

— E-ar' vr'o bandă de tîlheri vin să ne calce, mamă Rebecă, zise el și se sui la adăpost în scorbura copacului. Nu trecu mult și eată trei oameni poposesc la ușa sărăcăciosului bordei. Erau Humă, bărbatul Rebecăi, Gramen, fiiorul lui Negrilă și Branda, nepoata lui Caliman.

Cînd acesta din scobură auzi glasul nepotei sale, nu mai știa unde se află. Înte se dădu jos și mai mult într'un picior, căci celalalt îl dureau încă și era legat cu oblojele, se apropie de Branda. Nu se poate scrie cu condeiul bucuria ce cu toții au simțit, vîzîndu-se.

Caliman și Branda mulțumiră lui Gramen pentru bunătatea inimei lui. Obosita fată istorisi bătrînei, ca și mamei sale, în scurt, firul

întîmplărilor și nenorocirilor ei; biata bătrână o sărută de mai multe ori și o îngrijă ca pe fiica sa. Nu se mai sătura uitîndu-se la dînsa; 'i-se părea că-i trece de dorul fetei sale, răpîtă de păgânii ce venise dela răsărit.

Se făcuse de mult noapte și fugarii se odihneau puțin, căci la cîntatul cocoșului trebuiau să plece în lungă și primejdioasă lor călătorie.

Branda dormia, dusă, pe un pat așternut cu iarbă moale și uscată, făcut de buna Rebecă. Dela plecarea din casa părintească nu mai gustase un așa dulce somn.

Cocoșii începură a cînta de zivă; cîripitul păsărilor se îngăna cu fișitul frunzelor. Umbrele nopții începură a perî dinaintea razelor soarelui, cari cu multă plăcere sărutau vîrfurile munților și a'le dealurilor. Se făcuse zivă de mulțisor, soarele era d'o suliță ridicat pe cer. Bătrîna Rebecă pregătise la vatră puțină mîncare de pește proaspăt pentru drumeți. Branda se trezise; se uita cu mult nesăț la bătrîna care-i așternuse și o îngrijise așa de bine.

Obrăznicia maghiarisărei. E ne mai pomenit ce fac maghiarisatorii nostri. Nu numai că se folosesc de toate așezămintele statului, de banii și bunătățile lui, nu numai că abuzează de puterea oficială ce o au, cum a făcut Sipos Orbán, ci în lucrarea lor nemorală și revoltătoare merg până la obrăznicie.

Sântem hotărît informați, că Femke (felvidéki magyar közművelődési egyesület), societatea de maghiarisare din Nyitra s'a adresat băncilor noastre printr'un apel, în care le cere ajutor din venitul lor menit spre scopuri culturale. Și încă are nasul de a se lăuda în acest act cu isbănde ce le arată pe terenul maghiarisărei Slovacilor!

Asta totuși e prea mult! Să ne ceară nouă bani spre a maghiarisa cu ajutorul lor! Se vede, că li-s'au timpit toate simțimintele, și cel moral și cel de rușine.

Dacă nu se sfiesc, prin înșelătorie și corupție a răpi Nemaghiarilor limba și naționalitatea, măcar de n'ar ave nerușinarea să se laude cu aceasta și să ne ceară bani spre miserabilul lor scop.

Salarisarea preoților. Impotriva proiectului stăpânirii pentru „salarisarea“ preoților s'au ridicat chiar preoții unguri: reformați și romano-catolici, declarându-se că nu vor primi plată dela stat, fiindcă stăpânirea prin aceasta vrea să-i aservească, adică să-i facă atirători dela ea.

Z'arul catolic M. Állam din Budapesta a publicat un articol împotriva proiectului.

Tot asemenea P. Hirlep a publicat două scrisori dela doi preoți maghiari reformați, în cari arată cauzele, pentru cari nu pot și nu vor primi plată dela stat.

Amândoi arată, că proiectul vatămă autonomia bisericii lor, și pe prețul acesta nici un preot nu se va găsi, care să primească salariul statului.

Acum mai nou a luat hotărîre conventul reformatilor, declarându-se împotriva salariului proiectat. Eată hotărîrea conventului, după „P. Lloyd“:

„Comitetul conventului bisericii evang. de confesiunea aug., a ținut în 17 Februarie o ședință, în care s'a tractat despre congrua preoților necatolici. După o lungă dezbateră comitetul a hotărît, să nu primească proiectul

nici în general, ca basă al unei discuțiuni, pentru-că dă prea puțin și taie prea adânc în autonomia bisericii evanghelice“.

Ce să mai zicem noi Români, la cari proiectul taie nu numai în autonomia bisericească, dar' vrea să ne aservească și în privința națională, căci ș-ul cu ținuta anti-patriotică este ticluit împotriva noastră, ca să fie pretext nou de a lovi după plac în preoțimea română!!

Desvêlirile lui Rohonczy. Deputatul Rohonczy continuă cu desvêlirile ticăloșilor, ce le face Bánffy și soții, spre marea lor supărare. Între altele a spus, că el a trântit la alegeri pe vestitul luptător al Sêrbilor Miletić și i-a trebuit mulți bani. Guvernul i-a dat totdeauna câte 2000. La alegerile din urmă a mai cerut 3000 împrumut. Mai târziu a vrut să le dea îndărăt, dar' Bánffy i-a zis că nu-i de lipsă.

— No, că sînt destui bani aci, a zis Bánffy.

Sînt da, răspundem noi, din sudoarea noastră, ca să-i prădați și mâncați voi, nemernicilor, până când va veni bătaia lui Dumnezeu asupra voastră...

Germanisarea Polonilor. Se știe, că în oarba lor politică de maghiarisare Ungurii nostri imitează pe Germani, cari caută să stîrpească ori să germanizeze pe Polonii din Posen. De curînd s'a cerut în Germania un nou credit de 100 milioane pentru a cumpăra moși dela Poloni pentru coloniști nemți. Foaia „Berliner Tageblatt“ însă zice, că nu 100, dar' 1000 de milioane nu vor fi îndestulătoare pentru germanisarea Polonilor.

Ea arată mai departe, că prin aceste măsuri, prin asuprirea Polonilor și prin a sili să vorbească nemțește, i-a făcut dușmani nemîpăcați ai Nemților. Prusieni sau Nemți nu-i pot face, dar' de sigur ei ar fi devenit mai buni supuși, dacă ar fi fost tratați mai bine.

Asemenea adevăruri ar trebui să le ia aminte stăpînitorii nostri și articolii de felul acestuia ar trebui să-i învețe pe din afară, doară, doară în chipul acesta se vor cumîni oda'ă.

Donă zile și donă nopți nu dormise Haroboe. Nu-l prindea nici somnul, nici mîncarea, când își amintia de odorul ce-i scăpase din mînă. Ceata cea mare de Tătari, de a carei frică fugiră spre Pion Branda și cu tovarășii sei, apucă în altă parte, nu spre cătunul unde era Rebeca și Caliman, ear' Haroboe își lăsă calul în voia lui. După el mergea un zdravăn slujitor, ce ducea legat pe cal pe urgisitul Negrilă. Într'o clipă tus-trei fură dinaintea colibei unde cu câteva clipe mai înainte fusese Branda pe care el o căuta. Descălecară cîteși trei. Bătrînul Negrilă era ferecat de mîni și de picioare. Fu tîrît de slujitor dinaintea prispei pe care se pusese spre odihnă Tătarul; fu cercetat din nou de urmele Brandei.

Moșneagul, ca să se sfîrșească odată cu chinul seu și ca să mai aprindă mânia sêlbatecului, spuse chipul cum a fugit Branda și mulțumirea sa sufletească, că măcar cu atîta s'a putut și el răsbuna de crimele și pângăririle ce păgânul le-a sêvîrșit asupra fraților sei Români.

Mișcările țeranilor socialiști.

Rășcoala și mișcările țeranilor socialiști din Ungaria s'au mai domolit puțin din cauză, că s'a trimis multă miliție pretutindenea și gendarmi. În total sînt puse în mișcare și așezate pe satele din Sabolciu 4 regimente de infanterie și câteva companii de călăreți și 800 de gendarmi. Dar' agitațiile socialiste continuă, atît în Sabolciu, cît și în alte părți.

Pe lângă comitatele Sabolciu și Zemplin, se vestesc îngrijitoare mișcări socialiste din Bereg, Borsod și Pest-Pilis, Agitatorii socialiști, cari propovăduiesc rășcoala pentru împărțirea pămîntului, sînt fatimpinați de popor cu încredere și cu miile înregimentează credincioșii sub steagul roșu. Pentru a răpi și mai ușor pe țărani, agitatorii spun, că însuși Monarchul i-ar sprigini (!), ear' prințul Radolf care ar fi trăind — zic ei — ti îndeamnă și susține din răspuțeri. — Foarte mult contribuie la agitație foaia lui Vákonyi, „Földmívelő“, care scrie într'un ton cum nu se poate mai turbat contra deregătorilor și a domnilor de pămînt.

În multe părți țărani se sfătuesc deja cum se împartă pămînturile. Ba la Bohod (comit. Sabolciu) au și hotărît a împărți între ei moșia de 400 jugere a baronei Uray Etelka.

Interesant e, că fiind între socialiști și proprietari de câte 40—60 de jugere de pămînt, s'a primit măsura, că numai pămîntul proprietarilor peste 100 jugere se împarte.

Mai nou se scrie din Sabolciu: o privire jalnică dau comunele răsărite de socialiști: miliția și gendarmii — le-au cutropit și le țin sub asediu; capii socialiști sînt stați, ear' cîtei nu zac la închisoare. În multe locuri au rămas să se întîmpine pe comisari cu asistență de puști și cu curile cuprinse de socialism.

Totuși turburările n'au încetat. Astieri s'au întemplat turburări în comunele Bogács și Cserépfalu (comitatul Borsod), unde s'a trimis miliție; la Péye vre-o 5000 de țărani au ținut adunare, contra voei solgăbirului, care era de față cu 20 gendarmi. La Kemece, răsăritii au omorît pe un arêdaș jidov. La Aják au fost atacați procurorul și un jude de instrucție, cari abia au scăpat cu fuga. Țărani au fugărit și pe gendarmi.

Guvernul a introdus și măsura, că oprește și nimicește la postă foile socialiste.

Deodată, pe când drumeții stăteau de vorbă și se pregăteau de plecare, să dede semnalul, după obiceiul timpului, de cătră străjerii ce stăteau pe virful munților la pîndă, despre apropierea nenorocită a unei mari cete de Tătari, ce veniau călări în fuga cailor. Armele lor sclipiau. Erau Tătarii purceși în căutarea Brandei.

Unde se fugă drumeții dinaintea hordei tătarești?

Toți ascultară povețele mintoasei Rebeca și trecînd rîul Moldova, o apucară iute de-a dreptul prin stușuri, rîpi, ponoare și pe poteci călcate numai de fiarele sêlbatică, spre muntele Pion, al cărui țiclău (pisc) se vede din depărtare și slujia, pe acele vremuri, fugărilor români, ce rătăceau prin munți de frica năvălitorilor, spre a eși la o margine. Drumeții nostri, Humă, Gramen și Branda, căci Caliman rămase pe loc, neputîndu-se sdruncina din pricina piciorului ce-l durea încă, se duceau într'acolo spre a ascunde pe nenorocita față la adăpostul și paza Dochiei, în peștera ei.

Se infuriă și mai mult Tătarul și porunci să-l lege pe Negrilă de fagul cel gros și scorburos, în care era Caliman și de unde asculta tot ce se vorbea, apoi să-i dea foc să ardă cu copac cu tot.

Caliman înghieță la auzul acestor vorbe. Negrilă fu legat strășnic de fag. Cum ședea Tătarul și ocărea pe bătrîn cu cuvinte urite, ce numai din gura lui puteau eși, veni ca fulgerul un călăreț și-i aduse veste, că o ceată numeroasă de armași s'au văzut prin ceață de ceealtă parte a rîului și s'au auzit strigăte de: Branda.

Tătarul să fiveseli la această veste ce-i veni; să aruncă iute pe cal și o plecă la fugă în acea parte, lăsând pe slujitor să dea foc fagului.

Negrilă era mai mort; slujitorul adună vreascuri cu încetul, ațîță focul la rădăcina fagului.

Caliman era în scorbura, nu știa cum să facă să se scape pe el cu vieață și să scape și pe bătrînul Negrilă dela moarte. Dar' Dum-

Earăși dați de minciună!

Am arătat în numărul trecut, cum un inspector de școale șovinist silește prin puterea deregătoriei lui a-și maghiarisa numele învățătorii, dând astfel de minciună pe ministrul *Dániel*, care a zis, că nu se face presie din deregătorii.

Acum avem nouă și zdrobitoare dovezi despre aceea, că ministrul a tăgăduit adevărul. Avem date, că mai mulți miniștri au dat circulare pentru maghiarisare.

Eată cuprinsul unuia:

Ministrul de interne reg. ung.

Nr. 13221 — v. e.

Circular

cătră toate municipiile.

Din broșura lui Telkes Simon, presidentul reuniunii centrele pentru maghiarisarea numelor, intitulată: „Cum se ne maghiarisăm numele?” trimit . . . exemplare spre împărțire între membrii municipiului, cu provocarea, ca se îndrumați pe toți deregătorii să înainteze în cercuri cât mai largi mișcarea salutară a maghiarisării numelor.

Budapesta, la 5 Februarie 1898.

În locul ministrului:

Latkoczy József,
secretar de stat.

Telkes Simon, pomenit în broșură s'a numit mai înainte Turtelbaum și el stă în fruntea maghiarisării numelor și broșura i-o impune prin poruncă ministrul de interne.

Dar' mai mult! Din broșura cîmpăciunat Turtelbaum, voiam să zicem Telkes se vede, că toate ministerele au dat porunci pentru maghiarisare.

Eată ce ne spune în privința aceasta dl Turtelbaum:

„Semn de o vie interesare a dat ministrul de negoț, *Dániel*, prin ordinațiunea sa, care cerea să sprijinească și lătească maghiarisarea numelor, și care e adresată cătră direcțiunea căilor ferate ungare”.

Asemenea ordinațiune a dat ministrul finanțelor *Lukács*, mai înainte la 7 Dec. 1895, sub nrul 83.043, — apoi la 24 Sept. 1896, nrul 2475, cătră toate deregătoriile financiare din țeară.

Ministrul agriculturii, *Darányi* a dat asemenea poruncă la 3 Iulie 1896, nrul 1176, ear' ministrul cultelor *Wlassics*, la 28 Aug. 1896, sub nr. 5980, a adresat un analog ordin cătră directorii supremi.

Însuși ministrul de interne a mai dat un circular, afară de acest de acum, anume la 26 Sept. 1896, nr. 84.829.

nezeu ajută totdeauna în nenorocire, când avem credință în el.

Slujitorul se plecă pe brânci jos, la rădăcina copacului, ca să sufie în foc să ardă mai repede. Caliman alese poziția în care se afla Tătarul ce sufla în foc și repezi lancea ce o avea la el, în spatele Tătarului așa de tare, încât îi eși prin piept. Nu se mai sculă păgânul, dar' de urletul lui răsună codrul.

Caliman se dete jos și cu o măciucă îi zdrobi capul; deslegă pe bătrânul Negrilă, care era leșinat de durere și necaz vîzîndu-și pierdută viața sa și a fiului seu, fără să izbutească a scăpa viața Domniței române. Caliman îl îmbrățișă, dederă foc fagului, ce arse cu Tătarul ce zăcea lângă el; apoi stătură locului și așteptau în liniște să mai vadă măcar odată pe nenorocita Branda, ce o credeau ei de nou căzută în coarnele Bourului.

(Va urma).

Din „Albina”.

I. N. Ciocan.

E vedit deci că nu mai sîntem nici în Ungaria, nici în „Maghiaria”, ci în țeara maghiarisărei.

Dispunătorii țerei nu mai sînt Báffy și soții sei Perczel, Wlassics, Dániel etc... câți toți, ci Telkes Simon și ceilalți cărmaci ai „reuniunii de maghiarisare”.

În fața acestor revoltătoare lucruri, bărbații frunțași ai naționalităților trebuie să se ridice și să iee la răspundere pe acești agenți ai maghiarisărei, fie miniștri, fie câți Turtelbaum-i.

Deputații sași vor face o nouă interpelare în dietă. Noi putem să facem asemenea în congregațiunile comitatense.

În comitatul Sibiiului sîntem informați, că vor interpela conțetătenii noștri sași. Membrii români, de sigur le vor sta întru ajutor cu toții!

Obrăznicia maghiarisărilor merge prea departe.

Chiria temniței.

Am zis de atâtea-ori și am dovedit, că guvernul cu slujbașii lui nu numai ne bagă în temnițe, dar' vrea să ne ia și averile, să ne calicească, pentru-că le spunem adevărul în față și le desvîlim ticăloșiile.

În privința aceasta eată ce scrie „Tribuna” sub titlul de mai sus:

Se știe cum redactorul nostru responsabil, dl Andreiu Baltes, a scăpat din temnița ordinară a Clujului numai prin grația Monarchului.

Autoritățile ungurești însă de atunci neconținut îl prigonesc și pe dl Baltes, și Tribuna și Foia Poporului sub diferite pretexte.

Mai înainte i-s'a cerut pedeapsa de 500 fl., care ar trebui să cadă și ea în urma grației. Această cauză e sub apelatie.

Acum îi cer chiria temniței!

Nu-i de glumă. Ungurii nu numai că dețin pe „agitatorii români”, ci le impune să-și plătească chiria miserabilului cuartir, în care sînt siliți să-și petreacă zilele de osîndă.

Dl Baltes a stat în temnița ordinară din Cluj 289 zile, din 12 Ian.—27 Octomvrie 1897. Acum i-se cere să plătească pentru fiecare zi 10 cr. chirie, va să zică fl. 28.90.

După-ce însă această sumă dela dl Baltes nu s'a putut scoate, căci nu e om cu averi, procuratura pune această datorie în sarcina Foii Poporului, care a și primit ieri înștiin-

țare dela primărie, ca să plătească această sumă, căci altfel va fi luată din cauțiune.

Pentru a-și întemeia această volnicie, procurorul unguresc recurge la un paragraf din *patenta* (legea) absolutistă dela 1852.

Apoi de ce să nu introducă Báffy față de socialiști censura foilor, dacă față de noi susține *patentele* din vremea absolutismului austriac, așa de urgisit de Maghiari!?

Ticăloși Domnia lor.

DIN LUME.

Creta.

După-ce puterile nici până acum nu s'au putut uni în persoana guvernatorului Cretei, s'a ivit planul, ca să se încredințeze deregătorii Franciei și Italiei cu facere de bună rînduială în insulă și guvernarea. Se zice, că Sultanul nu ar fi împotrivă la acest plan.

Vapoarele austro-ungare mai mari, aflătoare în apele Cretei, vor fi în curînd chemate acasă. Cu ele, se zice, că va veni și batalionul din reg. de infanterie 87 al nostru, care se află în Creta.

Despre întîmplările din China.

La întrebarea deputatului Santini, făcută săptămîna trecută în camera italiană și privitoare la poziția, ce are să o ia guvernul italian în fața evenimentelor din Răsăritul depărtat (China), a răspuns ministrul de marină, Brin, în ședința din 16 l. c. a camerei. Brin a zis, că evenimentele ce s'an petrecut de câteva luni în Asia-răsăriteană nu au avut în vedere cuceriri de pămînt, ci s'au mărginit a rămîne în marginea concurenței neguțetorești. Această împrejurare ese tot mai mult la iveală și astfel nu se vor isca încurcăli între statele europene.

Guvernul italian a trimis în apele chineze vaporul „Marpolo”, ca să apere interesele supușilor italieni din China și să nisuiască a sprijini și desvolta și mai departe negoțul italian cu țările din Asia-orientală.

Poesii populare.

Din Armeni.

Culese de Silvia Opriș.

Cînd îmi vii badișo 'n gînd
Mă leagăn ca frunza 'n vînt,
Cînd îmi eși badișo 'n cale
Mă leagăn ca frunza 'n boare.

Secășan cureaună nouă
Tu 'mi-ai rupt inima 'n două,
Secășan cu tundra sură
Vină mă sărută 'n gură,
Secășan șerpar cu bumbi
Gura ta-i ca la porumbi.

Floricea din grădină
Vin' bade-o dorul 'mi-alină,
Floricea din ogoară
Dorul badei mă omoară.

Cîntă păsăruica 'n iaz
Moare badiu de necaz,
Nici-l iubesc nici-l las;
Cîntă păsăruica 'n vie

Moare badiu de mînie,
Că el nu-mi prea place mie.

Spune-mi badeo-adevărat
Pentru care mai lăsat,
Pentru ai de peste vale
Că-i mai albă ca mini tare,
Că cu suliman de-un zlot
Ea 'l-o pus odată tot,
Și nu știu cu ce 'l-o pus
Că pe nas nu 'i-o ajuns,
Și ear' fuga la potică,
Și mai ia de-o fîfrigă,
Și-l pune cu deștele
De să cunosc brezdele.

Vecină dragă vecină,
Dacă ție-ți pare rău
Că iubesc ficiorul tău,
Nu-l mîna seara la boi
Că s'abate pe la noi,
Ear' eu sînt fată cu milă
Chemu-l la noi și-i dau cină,
Îi dau pită și cu nuci

Memorandul Armenilor.

În anul trecut s'a făcut îndrăzneța răscoală a Armenilor din Turcia, dar' ea a fost sugrumată cu mari cruzimi din partea Turcilor. După sugrumarea răscoalei Armenii au fost aspru pedepsiți, așa, că starea lor a devenit desperată și abia de suportat.

Aceasta ni-o arată memorandumul patriarhului armenesc din Constantinopol, Ormanian, înaintat nu de mult Sultanului, în care se face o icoană a tristei stări în care se află Armenii, și se cere dela Sultan îndreptarea.

Cuprinsul acestui memorand, după informația ziarului „Neue Freie Presse“ este următorul:

Punctele 1, 2, 5, 12 și 15 se ocupă cu restriștea materială a Armenilor. Patriarhul cere să-i fie iertat a aduna bani în folosul celor zece mii de văduve și orfani rămași de pe urma măcelurilor din capitală și din provincii, și în folosul bisericilor și școalelor ruinate în cursul turburărilor.

De oare-ce veniturile regulate ale patriarhului au secat în urma turburărilor, patriarhul cere pentru acoperirea cheltuielilor sale un ajutor anual de 5000 lire pe timp de trei ani.

Un alt punct cere dela Sultan ca Poarta să încuviințeze un proiect de lege depus, pentru regularea și recunoașterea dreptului de proprietate al națiunii armene asupra moșilor și clădirilor sale publice, cari până acum nu puteau fi înscrise pe numele lor.

Mai departe patriarhul cere reintegrarea tuturor Armenilor cari au fost îndepărtați din slujbe și, dacă nu se va face aceasta, atunci măcar pensionarea lor ori cel puțin o despăgubire. Alte trei puncte privesc starea bisericii și a școalei.

Punctele 3, 8, 10 și 13 se ocupă cu libertatea personală a Armenilor; memorandumul cere libertatea de călătorie, de

întoarcere a emigraților, dreptul de a se urca pe vapoare, libertatea femeilor și fetelor răpite de bey-ii din provincie, eliberarea deținuților și iertarea celor alungați din țeară.

Sultanul n'a răspuns încă la acest memorand.

SCRISORI.

Societatea „Frăția“.

București, 18 Febr. n. c.

Stimate Dle Redactor!

Canoscând interesul cu care urmăriți toate lucrările societății „Frăția“, vă rog să dați loc în mult prețuita d-voastră foaie știrea, că cu prilejul adunării generale din 29 Ian. a. c. societatea și-a ales un nou comitet și a votat mai multe dispoziții de cea mai mare însemnătate pentru bunul mers al ei.

Recunosc oare pentru zelul cu care a lucrat în anul trecut președintele ei, studentul în drept Ignatie Mircea, ridicându-o și în privința morală și materialicește, societatea, în unanimitate, și-a arătat din nou încrederea în-sărcinându-l și pe anul acesta cu presidenția. Comitetul s'a constituit deci astfel:

Ig. Mircea, președinte.	
N. Boeriu, vicepreședinte.	
G. G. Theodor, cassar.	
Ioan St. Bucur, secretar.	
G. G. Comșa,	} controlori.
G. Boeriu,	
G. I. Theodor,	} suplenți.
I. Lungu,	
Sofronie Comșa,	
Traian Cornea,	
Moise Bucur etc.	

După alegerea comitetului societatea a votat niște nouă dispozițiuni, menite să ridice starea materială a societății. Apoi nobila hotărâre de a se cumpăra în fiecare an băieților săraci din Cața cărți, din suma votată spre acest scop, precum și hotărârea de a se lărgi cerul de lucrare al societății, anume de a se crea pe viitor burse (stipendii) pentru meserii, sânt cea mai bună garanție pentru viitorul strălucit al societății.

Ioan Ursu,
licențiat în litere.

Iuliu Coroianu.

— Schiță biografică. —

Iuliu Coroianu s'a născut la anul 1847, Aprilie 28, în comuna Darolț, comitatul Sătmărulei, din familia veche nobilă a Corienilor de Coruia și Vima-mică.

Părinți i-au fost Demetriu Coroianu, răposat în anul 1892 ca canonic lector al diecesei greco-catolice de Gherla și Iuliana Pop nobilă de Nagy-Nyires.

Figură clasică, caracter antic Demetriu Coroianu a fost o aparență remarcabilă în pleiada preoților mari români. În intervalul lung de 21 ani cât timp a fost vicar foraneu al Silvaniei, ca succesor al lui Alexandru Sterca Șuluț, prin o cultură clasică, prin spirit fin, prin elocința sa răpitoare și zelul seu preoțesc s'a arătat demn de antecesorul seu nemuritor.

Sever în moravuri, dar' condus neîncetat de spirit filosofic apoi ajutat de soția sa pie și foarte ageră a împărtășit pe fiul seu Iuliu de o creștere din cele mai bune, a sădit în pieptul lui devotament arzător pentru românism și cea mai adâncă aversiune față de barbarismul maghiar.

Fiind la casa acestor părinți exemplari, a făcut studiile sale elementare la gimnasiul din Șimlău-Silvaniei, clasele superioare gimnasiale le-a frecventat la liceele din Oradea-mare și Cluj, unde a făcut și bacalaureatul cu eminență. Studiile juridice și politice le-a făcut la academia juridică din Oradea-mare și la universitatea din Budapesta, censura advocațională a depus-o la tabla regească peșta.

În tot locul a reportat succese eminente.

Calitățile sale au adus cu sine, ca îndată după absolvarea drepturilor să iee parte în viața publică.

În anul 1871 a fost denumit judecător urbarial în comitatul Crasnei. Sub durată organizării judecătorilor a funcționat ca secretar lângă comitele-suprem al aceluși comitat. Tot în acel an a fost denumit la înalta curte de cassatie și tribunal suprem din Budapesta ca concipist.

În aceste funcțiuni publice și-a eluptat recunoștința superiorilor sei, deși ca Român verde la toate ocaziunile a susținut sus și tare cauza Românilor.

În acest timp se proiecta înființarea universității Francisco-Iosefine din Cluj. Românii doriau ca la această universitate, care este în centrul Transilvaniei, guvernul să ridice catedre paralele românești, ce drept cuvânt puteau pretinde pe basa egalei îndreptățiri. Tinerimea universitară română din Budapesta în frunte cu dl Iuliu Coroianu a hotărât înaintarea unei petițiuni la legislațiunea țerei, spre care scop sub presidiul domniei-sale a trimis o comisiune la Francisc Deák cu rugarea, ca cererea tinerimei să fie înaintată prin el personal dietei.

Dl Iuliu Coroianu în numele tinerimei a cerut bătrânului deputat intevenire, însă după-ce acesta a zis, că cererea tinerimei o va trimite la dietă și se scusa prin boală a nu înainta aceasta în persoană — dl Coroianu i-a răspuns: „Tinerimea română a crezut, că d-ta ca distins patriot, vei grăbi cu bucurie a executa și în praxă legea egalei îndreptățiri, care este fătul d-tale și vei grăbi cu plăcere a susține în persoană un act atât de drept al Românilor, ca a unei naționalități din stat. Noi tinerii români și împreună cu noi națiunea română va primi cu adânc regret convingerea contrară. Din acest motiv al d-voastre prin cari

El îmi cere buze dulci,
Și-i dau ciorbă pipărată
Și gură nesărutată.

Du-ți bade dorul cu tine
Nu-l lăsa 'n gazdă la mine,
Că eu am de secerat
Doru-așteaptă sărutat,
Și eu am de strîns la fîn
Doru-așteaptă strîns la stn.

Din Romoșel.

Culese de Teodosie Tichil, comerciant.

Franzuliță de dudău,
Mândro vai de capul tău,
C'ai rămas ca vai de tine
De nu te iubește nime,
Numai eu am fost smintit,
De mândruțo te-am iubit,
Și-ai rămas, mândro, rămas,
Să umbli din sat în sat
Ca cătana la bănat,

Spune-i mândro mumă-ta
Să nu-mi mai aibă grija,
Că nu port căciula bine,
Că tot nu te iau pe tine,
Că am alta mai frumoasă,
Mai frumoasă mai de viță
Nu ca tine rămășiță.

Franzuliță ca iarba,
Harnică-i mândruța mea,
Harnică-i dracu s'o ia,
Până țese-un cot de pânză
Mâncă trei oca de brânză,
Până-și leagă doi fuscei
Mâncă șapte colăcei,
Până face pânzii guri,
Mânc'o straiță de prescuri.
Frazuliță de măr acru,
Mai mănecă-acum și pe dracu.

vă rețineți a prezenta în persoană cauza dreaptă a Românilor — eu nu sînt aplicat a vă lăsa petițiunea».

Comisiunea s'a retras, ear' Francisc Deák a rămas demascată, petițiunea s'a înaintat pe altă cale, rezultatul a fost ridicarea catedrei pentru limba română la universitatea din Cluj. În toamna anului 1872 a fost ales cu aclamațiune de protopretor în cercul Crasnei. În acest oficiu a stat doi ani.

În acest scurt interval a ridicat în comune diferite peste 15 școli confesionale române, a contribuit la ridicarea alor trei biserici și a mai multor case parohiale românești.

Prin energia sa rară dar' binevoitoare față de popor și-a știut afirma și validita ingeniul sau administrativ extraordinar, ear' de altă parte prin abnegațiunea sa eroică ce a dovedit-o în oficiul său, îndeosebi sub de cursul devastator al holerei, a atras asupra sa atențiunea Coroanei, obținând dela Maiestatea Sa Împăratul Francisc Iosif I. înalta sa recunoștință autografă.

Voind a deschide cancelarie advocațională în Cluj și a începe o viață neîntreruptă, în care să-și poată desvolta calitățile sale pe un teren mai larg în interesul cauzei naționale, a cerut absolvirea dela oficiul de protopretor în 18 Oct. 1874. Adunarea generală comitatensă a Crasnei ținea să-l aibă și pe viitor în oficiul important și numai după solicitări energice i-a primit abdicarea, votându-i totodată mulțumită protocolară și dând expresiune regretului pentru depărtarea distinsului protopretor.

Ajuns odată la deplină independență, din anul 1874 până azi apără cauzele și interesele poporului român cu toată abnegațiunea, cu jertfe însemnate, ca champion valoros al națiunii sale române iubite, însușind respect dușmanilor seculari ai românismului. Dl I. Coroianu a fost apărătorul procesului intentat contra ziarului guvernamental »Kelet«, în care a ținut pe partea acuzătoare. A susținut o mulțime de diferite procese politice, dintre cari mai marcante sînt ale »Tribunei«, al dlui Slavici, al regretatului Ioan Macaveiu, procesele contra dlui Lucaciu etc., apărând cu demnitate la toate ocaziunile cauza română spre onoarea baroului advocaților români. Din vorbirile sale ținute sînt tipărite câteva și cunoscute celor mai mulți din public.

A reprezentat și apărat interesele îndreptățite materiale ale poporului român, fiind avocat în nenumărate procese urbariale. În toate a dovedit o rară cunoștință și specială interesare.

La anul 1880 a fost ales de referent al jurisconsultilor români adunați în Sibiu cu scop de a protesta în contra proiectului de lege urbarială din 1 Martie a aceluiași an, înaintat dietei prin ministrul Pauler. Ca referent s'a distins prin cunoștințele sale juridice și urbariale.

Pe terenul vieții sociale a lucrat din răspuțeri cu deosebire pentru a stîrni și a susține interesare neadormită față de cauza mare națională.

În lupta uriașă prin care se desvoaltă acest mare proces național a dovedit totdeauna un caracter oțelit și rezolut.

Luptele Românilor din Cluj avute cu societatea ungurească îl arată la toate ocaziunile în fruntea mișcării. Năvălirea plebei și universitarilor unguri asupra Românilor la anul 1884 a dat ocaziune dlui Coroianu a sta neclintit față în față, piept la piept, cu hordele maghiare între vuietele lor turbate la »Hotel Biasini« și i-a dat ocaziune ca în fața inteligenței române din Cluj, cu care s'a prezentat înaintea comitetului-suprem să-și declare ace-

stuiă, ca la reprezentantul guvernului, că dacă Ungurii continuă cu atacurile sîlbaticе, atunci Români — pe cari precum se vede puterea publică nu e în stare a-i asigura, se vor apăra ei pe sine și pentru acest cas face responsabil pe guvern.

Vor rămâne memorabile cuvintele acestui bărbat român, cari le-a zis în cunoscuta adunare românească, ținută sub cerul liber în curtea bisericii gr-cat. din Cluj — și sub ploaia petrilor Ungurilor — din 1893, Faur:

»Frați Români! Petrile aceste sînt semnele de iubire frățească, cu cari ne încunjură frații noștri unguri și noi cu toate aceste nu le sîntem dușmani, ci ne pare rău.

Avem o datorință ca să le spunem chiar de aci, din ploaia petrilor aruncate de ei asupra noastră, că nu sînt de ajuns nici stîncile Carpaților pentru a ne pute constrînge să abdicem de drepturile noastre naționale și să primim proiectele lor de legi nedrepte».

După sfîrșitul acestei adunări, care era presidată de dl Coroianu, a eșit în fruntea Românilor între tumultuanții unguri, cari surprinși s'au dat în laturi, până-cînd membrii adunării s'au dus liniștiți la cuartirul lor.

Iuliu Coroianu.

În anul 1886 la inițiativa și stăruințele sale s'a înființat în Cluj institutul de credit și economii »Economul«.

La desvoltarea vieții sociale române din Cluj are partea leului. A fost mulți ani președintele societății tinerimei universitare române »Iulia«. În acest oficiu cu fapta și prin sfaturi a conlucrat la înălțarea românismului din acest centru al Transilvaniei și a îngrijit cu scumpătate de tinerele mlădițe pentru un mare viitor românesc.

În viața politică națională, în lupta noastră pentru existență națională, dl Coroianu are una dintre cele mai mari părți, începînd mai ales dela anul 1880.

A fost singurul din Cluj chemat de fruntașii națiunii la consfătuirea ținută în Sibiu asupra continuării luptei naționale.

Din anul 1881 a fost continuu membru ales al delegațiunilor naționale.

În anul 1881 la adunarea memorabilă ținută în Sibiu a fost cel dintău care a eșit cu propunerea pasivității din puncte de vedere principiare pentru Români din Transilvania și tot în acea adunare a fost unul dintre delegații adunării, care a venit cu propunerea programului național din 1881. În anul 1884 ales ca membru în comitetul național și ca atare până în ziua de azi tot membru al acelui comitet, s'a dovedit de radical în principiile

sale politice naționale și totdeauna a fost pe lângă ideea ridicării chestiunii naționale românești și a întrebării autonomiei Transilvaniei la înălțimea chestiunilor de interes european. Principiul care l-a condus și-l conduce este, că consolidarea și asigurarea statului austro-ungar, precum influența acestui stat în concertul european nu pot fi ajunse, până-cînd popoarele autochtoane, cari compun acest stat poliglot nu vor fi îndestulite prin asigurarea deplină a desvoltării lor ca națiuni, de unde urmează, că azi în relațiunile sale politice și diplomatice acest stat este manc, imbecil și fără recerînțele reale ale unui stat de primul rang.

Ear' față de Unguri a susținut totdeauna și susține principiul, că în statul ungar n'a existat nici-odată relațiune de popor cuceritor și cucerit, deci nu poate să existe nici relațiunea supremației de rassă.

Ca membru distins în comitetul național a fost concretizat în anul 1887 cu compunerea unui memorial politic, cu destinațiunea ca acela să fie înaintat la tronul Maiestății Sale și a unui memorial istoric, care să conțină toate gravaminele poporului român din Transilvania și Ungaria.

Acestei încredințări a corespuns. Comitetul național a primit lucrarea lui ca basă a desbaterilor sale.

Memorandul înaintat la anul 1892 la Maiestatea Sa este rezultatul lucrării sale.

A luat parte la toate conferențele naționale ținute dela 1881 încoace. A fost membrul comisiunii care a prezentat Memorandul Românilor în Viena la cabinetul împăresc.

În toamna anului 1893 a fost concretizat din partea comitetului național ca să reprezente comitetul față de guvern, care încercase după principiile maghiarismului realizarea unei apropiieri între Români și Unguri. Guvernul era reprezentat de ministrul Hieronymi. În iarna anilor 1893—94 a desbătut dl Coroianu cauza națională în patru ocaziuni diferite, zile întregi, și după-ce l-a convins pe dl ministru despre îndreptățirea cauzei românești, precum și despre volnicile și neîndreptățirea ce i-se face acestui popor, dl ministru a declarat, că dreptele postulate ale poporului român nici un guvern actual nu este în stare a le asigura față de șovinismul imens al publicului maghiar, care ar sili pe ori-și-care guvern a se retrage, voind serios a satisface acestor pretensiuni drepte și s'a mîrginit a face promisiunea dlui Coroianu, că până în anul 1896 va prezenta legislațiunei un proiect de lege în afacerea electorală, care va fi unitară atât pentru Transilvania cât și pentru Ungaria. Dl Coroianu a declarat în numele comitetului național, că o lege nouă electorală unitară nu e de ajuns spre mulcomirea și îndestulirea națiunii române, care în pretensiunile sale juste este prigonită atât de istorie și mai virtos pentru-că acelea sînt pentru ea condițiuni de existență.

Astfel s'au întrerupt desbaterile între acești doi politicieni, ear' guvernul a reînceput politica de terorizare prin solicitarea procesului Memorandului celebru, în care dl Iuliu Coroianu a fost judecat la 2 ani și 8 luni închisoare de stat, din care un an și două luni le-a suferit în prinoarea din Seghedin.

Pe cînd membrii comitetului național erau judecați, dl Hieronymi voind a-l trage pe dl Coroianu în combinațiunile sale politice, pentru cari și întreprinse călătoria de-alungul și de-alat Transilvaniei, s'a adreast la un înalt dignitar cu întrebarea, că ce face »prietenu nostru« Coroianu în vederea călătoriei

mele? Acel dignitar a primit răspunsul categoric: Scrie-i dlui ministru, că Coroianu își face geamantanul spre a intra în închisorile ungurești și a denega ori-și-ce îndemânare pentru călătoria experimentatorică și fără rost a dlui ministru.

Desbaterile avute cu acest ministru, luate în notițe autentice, vor servi ca acte politice de mare însemnatate și vor fi instructive pentru poporul român, dar' vor fi mai ales de mare importanță desvélirile acelor lucrări politice, cari dl Coroianu le-a făcut începând dela anul 1887 încoace cu scop de a informa chiar și cele mai înalte foruri ale vieții publice europene asupra drepturilor poporului român și opresiunilor cari 'i-se fac din partea puterii publice a statului.

După agrațiarea martirilor a fost trimis din partea consoților sei dimpreună cu Dr. Lucaciu la ministrul de justiție spre a înainta adresa de mulțumire către Maiestatea Sa. Cu această ocaziune a declarat guvernului care-și exprima dorința, ca Românii să participe la prximele alegeri, că: »da, Românii vor participa la alegeri îndată-ce vor fi egal îndreptățiți și alegerile vor fi libere«.

În anul trecut 1896 a compus din încredințarea comitetului național Manifestul scris de 7 confrăți ai sei. Pentru acest act nevinovat dreptatea ungurească 'l-a judecat la 10 zile închisoare și 75 fl. amendă.

PARTEA ECONOMICĂ.

Grădinile de școală.

Bună și folositoare a fost legea din 1868, care cere, ca fiecare școală — până și în cel mai neînsemnat sat — să-și aibă grădina sa bine închisă, în care învățătorul, împreună cu școlarii, să facă deprinderi în cultivarea legumilor și pomilor, ca astfel măcar aceste 2 ramuri economice să se învețe mai bine de școlari și școlărițe și ca cu timpul, când vor deveni mari, să nu mai fie bărbați, cari să nu se priceapă la cultivarea pomilor și femei, cari să nu știe cultiva legume.

Că încât s'a ajuns până acum ținta, care o are în vedere legea, se pot ușor convinge (încredința) cetitorii și cetitoarele acestei foi. Cei-ce au umblat de atunci încoace la școală, n'au decât să-și împropșteze în minte, ce și cum au învățat din economie — legumărit și pomărit — și că în urma acelor învățături și deprinderi pusu-s'au și dinșii să facă asemenea? Negreșit, vor fi și de aceia, cari au avut prilej de a lua pilde și învățături dela dascăli sirguitori în propunerea numitelor ramuri economice și că pe urma acestora vor fi început și dinșii a face câte ceva în grădinile lor. Cei mai mulți însă, nefiind nici grădină școlară, sau și fiind aceasta, din pricina neîndestulitoarelor deprinderi în ea, ca-și-când n'ar fi învățat legumărit și pomărit.

Peste tot: școala și învățătorul nu 'și-au făcut destul datorințelor în această privință. Dar' și partea cea mai mare a comitetelor școlastice și primăriilor comunale au stat și stau cu totul nepăsătoare față de cauza atât de însemnată a

grădinilor școlastice. Din această pricină, după 30 de ani, câți sunt dela aducerea legii din vorbă — grădinile școlare n'au făcut un pas înainte, poporul nu 'și-a câștigat cunoștințele de lipsă spre acest sfârșit și prin urmare grădinile noastre sunt tot așa ca și mai înainte — neîngrijite, părăsite chiar. Și oare, până-când?

Gândindu-ne la starea noastră înăpoiată și sărăcăcioasă, cum și că prin necultivarea grădinilor lipsim — nația întreagă — de venite de milioane și fiecare din noi ne lipsim de zeci și sute de florini, întrebăm îngrijați: au perit oamenii nostri cu pricepere și tragere de inimă, preoții, învățătorii, notarii și alți fruntași ai poporului, cari se pună la cale și acest lucru bun?

N'au perit încă luminătorii poporului; ei sunt la locul lor și astfel nu trebuie să peardă din vedere nici aducerea în bună rânduială a grădinilor școlare; ear' învățătorii să-și încordeze puterile și să staruiască, altfel ca până acum, făcând din ele pildă vie nu numai pentru școlari și școlărițe, ci și pentru oamenii mari.

Causa e vrednică de a jertfi pentru ea cele mai bune puteri ale noastre și cea mai mare bunăvoință și pricepere.

Peronospora.

— Mijloace de apărare împotriva peronosporei. —
(Urmare).

Modul de pregătire al amestecăturii de galiță și var ars în apă e următorul:

Pisăm galița curățită de materii străine și o topim în apă caldută (1 litră de galiță în 3 litre de apă). În un alt vas topim varul ars în apă cam de două ori atâta ca la galiță. E bine să străcurăm varul topit prin o sită deasă. După aceasta galița topită o amestecăm cu apă și anume, dacă voim să facem amestecătura de 1%, (adecă la 100 de litre apă, 1 chlgr. galiță și 1 chlgr. var) o amestecăm cu 97 litre de apă, ear' dacă pregătim amestecătura de 2% o amestecăm cu 194 litre de apă. După-ce varul topit s'a răcit îl amestecăm cu galița (și nu întors), mestecând într'una apa.

După-ce am pregătit astfel amestecătura, ne încredințăm înainte de folosire, că e bine pregătită. Spre acest scop o lăsăm să se așeze și apoi luăm cu un pahar din ea. Dacă mestecătura din pahar nu e curat albastră (vănătă), atunci amestecătura e bine pregătită și se pot stropi cu ea vițele de viie; dacă însă apa din pahar e albastră trebuie să mai amestecăm cu ea var stins rece (cam de 1/4 chlgr.)

Mai bine însă putem face controla cu ajutorul hârtiei roșie de lacmus, care o găsim în spițerii (apotece). Cumpărăm de câțiva cruceri niște fâșii înguste din această hârtie și o muim în amestecătura

pregătită. Dacă hârtia de lacmus, după-ce o scoatem, își schimbă fața în albastră, atunci amestecătura e bună, dacă rămâne tot roșie, atunci trebuie să punem var topit puțin câte puțin, până se face hârtia muiață albastră. Aceasta trebuie să se facă din pricina, că dacă în amestecătură nu este destul var topit, poate ușor să ardă frunzele de viie, mai cu seamă cele tinere.

Acesta e modul de pregătire a amestecăturii de Bordeaux (Bordo).

Afară de aceasta mai este bună, precum am amintit, și amestecătura de Burgund sau Beri, care se face în loc de var, cu soda. Modul de pregătire e același, ca și a amestecăturii de Bordeaux. Amestecătura aceasta nu se lipește așa de tare de frunzele de viie ca cea de Bordeaux.

Mai observăm, că galița o topim numai în vase de lemn, de aramă sau de lut și folosim numai mestecător de lemn. Amestecătura se poate păstra timp mai îndelungat, dar' de câte ori voim a stropi vițele cu ea, trebuie să o mestecăm bine, căci chiar părțile acele se așează, cari nimicesc peronospora. (Va urma).

Învățătorii și pomăritul.

Am scris de mai multe-ori, că pomăritul poate fi un izvor bun de câștig pentru țăranii nostri. Vicarul Maramureșului, dl Tit Bud a dat acum un circular către învățătorii rom. din Maramureș, în care-i îndeamnă a lăți între popor cultivarea pomilor.

Eetă acest circular, asupra căruia atragem luarea aminte a învățătorilor nostri:

Stimate domnule învățător!

Învățătorii sunt luminătorii poporului, și ca atari au datorință sfântă a promova cultura și bunăstarea poporului atât în școală, cât și afară de școală.

Sunt convins, ba am și experiat cumcă învățătorii din vicariatul Maramureșului își împlinesc cu sumpătate datorințele sale în școală, și har Domnului pe an ce merge să înmulțească numărul acelor cari știu a scrie și a ceti.

Însă timpurile sunt grele, numărul poporului s'a înmulțit foarte, ear' pământurile din cari își scoate poporul hrana de toate zilele nu s'au înmulțit; drept-aceea trebuie să aflăm mijloace de câștig poporului. În acest comitat, ca atari mijloace ne stau înainte prăsirea vitelor, stupăritul și pomăritul. La mijlocul acest din urmă, adecă la pomărit trag acum atențiunea domnilor învățători din vicariat. Am făcut-o aceasta de ani de zile dând celor mai zeloși învățători întru promovarea altoitului și premii. Scopul 'mi-a fost și este, ca să se dea poporului un nou mijloc de câștig.

Și cumcă poamele sunt un izvor foarte mare de câștig, s'au așezat în anii acești trecuți. În anul 1895 din Maramureș s'au vândut poame în valoare aproape pe 400.000 florini, în toamna anului trecut în valoare

de 250.000 fl. și din sumele acele considerabile o parte măritoasă a dobândit-o poporul nostru.

Dar' cu o sirguință bună și cu înmulțirea pomilor ar pute fiecare comună a noastră a dobândi anual una—două mii florini și a avea poame destule și pentru lipsele casnice.

Însă pe popor trebuia să-l conducă, trebuie să-l îndemne și să-l învețe cineva la pomărit și la altoit. La aceasta în locul întâiu este chemat învățătorul. Drept-aceea acum când stăm la pragul primăverii mă adresez către d-voastre, domnilor învățători din vicariat, și vă rog să îndemnați poporul la răsădirea și la altoirea pomilor, și să stați în ajutorul poporului altoind în grădinile lui pomii și învățându-i a tracta cu pomii.

Afară de școală, acesta este binele cel mai mare care-l puteți face cu poporul și sunt convins, cumcă d-voastră din toată inima voiți binele poporului. D-voastră știți, cumcă doi inși dintre d-voastră pentru sirguința în altoit și pomărit au dobândit în anii abia trecuți premi de stat câte de 100 fl., apoi Magnificul domn Petru Mibălyi, ablegat dietal, vă dă în fiecare an un premiu de 10 fl. și unul de 5 fl.

Și astfel pe lângă binele care-l faceți poporului, când unii, când alții sunteți împărtașiți și de premii.

Este constatat, cumcă Maramureșul e un ținut bun pentru pomărit. Avem soiuri de meri, peri și pruni cari la noi rodese în abundență. Foarte mult atirna dela învățători ca poporul nostru să se folosească de acest mijloc de câștig. Nu este ocol, nu grădină în care să nu încapă câțiva pomi sau altoi; dar' apoi colinele cele multe pustii, cari nu aduc nici un folos, cât de recomandat sunt pentru a le umplea cu pomi.

Vă rog dară nu întreleașiți nici o ocașie a îndemna pe popor la pomărit. Legile, guvernul țerei și comitatul au dispus înființarea grădinilor de pomărit și peste scurt timp în toate comunele vom avea atari grădini. Puneți-vă d-voastră, domnilor învățători, în fruntea poporului și cu ajutorul lui lucrați acele grădini și învățați poporul la pomărit și la altoit. Italianul zice: că dacă ai pus în viața ta un pom, n'ai trăit înzădar. D-voastră să puneți mii de pomi, și nu numai nu veți trăi înzădar, dar' veți binemerita binecuvântarea poporului.

Sunt comune în cari învățătorii noștri au altoit în grădinile poporului mii și mii de altoi, sunt vre-o 10 inși dintre d-voastră, cari sunt foarte binemeritați pentru promovarea pomăritului.

Faceți aceasta cu toții, căci cu toții sunteți crescătorii și luminătorii poporului, și Dumnezeu va binecuvânta ostenelele d-voastră.

Ca să putem arăta publicului celui mare cumcă învățătorii din Maramureș și în aceasta privință își implinesc datorința lor, vă rog pe fiecare, ca la adunarea generală a reuniunii noastre, ce se va ține în Maiu, în comuna Breb, să aduceți arătările despre pomi meri, peri, pruni — câți a răsădit și a altoit poporul în primăvară, ear' cari n'au putut veni la această adunare să trimită arătările acele la mine, ca să le public în foile noastre române și în cele comitatense. (?!... Red. „Trib.“).

D-voastră învățătorii din acest vicariat și până acum aveți deja un oare-care renume în comitat pentru promovarea pomăritului, ceea-ce se vede și de acolo, că premiile de stat de câte 100 fl. în două rânduri le-au dobândit învățătorii români din Maramureș.

Lucrați și vă osteniți ca să fiți lăudați nu numai unii, ci cu toții, și să promovați binele poporului, care va binecuvânta ostenelele d-voastră și aceasta va fi răsplata cea mai frumoasă a d-voastră.

Pe lângă expresiunea stimei mele rămân Sat-Șugatag, la 29 Ianuarie 1898.

Tit Bud m. p.,
vicarul Maramureșului.

Prăsirea galițelor.

(Urmare).

Boalele galițelor.

Sburătoarele se bolnăvesc mai adeseori la organele de mistuire, ceea-ce se întâmplă în casurile cele mai multe din nebagarea de seamă a prăsitorilor în alegerea și pregătirea nutrețului.

De multe-ori observăm, că animalele au o gușă neproportionat virtuoasă și prea umplută și nu pot mânca regulat, sau nu mănâncă de fel și din nas și plisc le curge câte-odată o fluiditate cenușie greu mirositoare. Causa acestui rău este că le-am nutrit cu prea multe grăunțe virtuose, cum este cucuruzul, mazerea ș. a. sau că animalul a îmbucat materie nemistuitoare, cum sunt petricele, bucăți de metal, coji prea mari de ou, svoare, pene și alte obiecte, care așa îmbucate rămân în gușe și astupă deschiderea către stomac.

Ca să putem depărta părțile străine de aici, avem să frământăm în toate zilele bine gușa cea virtuoasă, când apoi se alină durerea în vre-o câteva zile. Dacă nemistuirea conținutului gușei vine dela mănecarea prea multă de nutreț tare, avem să dăm în toate zilele de câteva-ori două picături acid muriatic într-o lingură plină cu teiu de mintă sau mazăgă de peană de in.

Gușa moale sau gușa aerului obvine din un catar al pelitei mucoase a gușei, din activitatea conturbată a celei din urmă și din grămădirea în gușe a nutrețului, ce se descompune succesiv. La începutul boalei de comună ajută golirea gușei, ceea-ce nu este așa de greu a se efectua, (anume apucăm animalul de picioare și împingem cu mâna conținutul gușei încet în jos către cap) și turnăm după aceea cafea neagră caldută în gură, care o lăsam să curgă ear' afară. Prin asta se spală gura și se aduce pelița ei mucoasă ear' în activitate. După aceea dăm într'un cir de sementă de in, puțin acid de salicil, lăsam animalul bolnav să postească o zi, și îi dăm după aceea un nutreț bun moale și apă de beut conținătoare de fer. În cas, când găina, care a suferit odată în boala asta de gușă moale, nu va fi peste măsură bine nutrită și îngrijită, atunci se repetează din nou boala, când apoi se desvoltă așa numita gușă atirnată, care se poate vindeca foarte greu, prin urmare animalul slăbește pe zi ce merge.

(Va urma).

Iuliu Bardosy.

Așezăminte folositoare.

(Însoțiri de credit sătești și tovarășii agricole).

Trebue să o spunem pe față, că ne umple bucuria văzând cum fruntașii noștri dela sate își dau tot mai multă silință de a întemeia pentru poporul nostru fel de fel de societăți (reuniuni), cari folositoare ne sunt tuturor. Făcutu-și-au societăți de cetire, de cântări (coruri), de temperanță, de înmormântare, ear' de când avem harnica „Reuniune română de agricultură din comitatul Sibiiului”, care mult și bine lucră pentru bunăstarea țeranului nostru muncitor — Românii noștri început au făcut și cu alcătuirea de așa zise „tovarăși agricole” și de „Însoțiri de credit sistem Raiffeisen”.

Cele dintâiu au de țință câștigarea de mașini și unelte economice, cum și de sementuri, pe cari singuratici nu ar fi în stare să și-le agonisească, ear' mai mulți, punând umăr la umăr, o pot face cu multă ușurință. Cu toate-că s'a vorbit adese-ori în foaia noastră despre tovarășii agricole, credem a nu fi de prisos se amintim, că ele se alcătuiesc din oamenii mai cu dare de mână din sat, cari dau odată pentru totdeauna o taxă de numai 10 fl. Cu banii adunați, se zicem dela 30 tovarăși, cari fac 300 fl. se cumpără o mașină de sementat cu prețul de 240—260 fl., care apoi se dă spre folosire tovarășilor pentru o taxă de 1 fl., ear' netovarășilor cu o taxă de 2 fl. la zi și așa se adună pe an cam 30—50 fl., cu cari apoi se cumpără altfel de mașină și așa mai departe. Până acum s'au întemeiat peste 10 asemenea tovarăși, cari toate lucrează cu mult și bun spor.

Însoțirile de credit sătești sistem Raiffeisen au început a prinde și ele rădăcini printre noi și bun lucru fac cei-ce se îndeletnicesc cu acest lucru. Țința de căpetenie a acestor însoțiri este a câștiga pentru țerani bani cât se poate de ieftini, a-i da țeranului atunci, când trebuință are de ei și a-i da în suma, de care are trebuință, cu un cuvânt, a ridica starea morală și materială a țeranului agricultor. Însoțirile se alcătuiesc din bărbații în vîrstă și cinstiți ai câte unui sat. Cei-ce intră în însoțire plătesc o taxă de 10 fl., cu cari au să se acopere cheltuelile de întemeiere. Însoțirea odată alcătuită și întărită de judecatorie, poate lua împrumut dela băncile mari dela orașe. Pentru toate întreprinderile însoțirii chizeșuesc toți tovarășii cu averile lor. Cum însă trebile de ocărnuire ale acestor însoțiri sunt puse în mâinile fruntașilor din comună, cari numai lucruri bine chibzuite pot se face și fac și cari cunosc pe deplin cinstea și toate trebile consătenilor, nici-când nu poate fi vorba de o păgubire a părtașilor. Din fruntași se alcătuiește direcția, care stă din un president, un vicepresident și 3 alți membri. Acestia

au să hotărască cui să se dea și cui să nu se dea împrumuturi din banii însoțirii. Peste direcție este comitetul de supraveghere, care și el stă din un president, un vicepresident și din 3—7 alți membri.

Dintre toți mai multe daraveri are cassarul, care pe lângă că îngrijește de bani, are să poarte și socoile însoțirii; pentru ceea-ce se și obișnuiește a 'i-se vota cassarului o mică remunerație în bani.

Cassarul are să pună și o cauțiune în bani gata sau în hârtii de valoare și în lipsa acestora se obișnuiește, ca doi fruntași cu avere să primească chiză pentru cassar. (Va urma).

De-ale stupăritului.

Crușarea coșnițelor de albine.

Fiind timpul de tot frumos, curățirea coșnițelor se poate face în Februarie sau la începutul lui Martie. Coșnița de nuiel se pune pe un scaun, curățindu-se locul pe care a stat și rătăzându-se fagurii de 2—3 degete, dacă coșnița e plină până dinjos și dacă nu s'au rătăzizat de cu toamnă, ceea-ce e mult mai bine.

Coșnițele mobile se deschid, se scoate umplătura dela fereastră și cu ajutorul dărgului anume spre acest sfârșit se scot albinele moarte și sfirmiturile de faguri ce s'ar afla pe fundul coșniței. Fundul umed de sudori se sbicește și fagurii mucezi se îndepărtează.

Fiind și matca între albinele moarte, stupul se însemnează și împreună cu altul, care are matcă.

Umplătura se pune din nou în coșnițele mobile, ear' cele de nuiel se țin și pe mai departe învălitate, ca în timpul iernei.

Cari stupi se află în bună rînduială?

Albinele sburând vesele, după curățirea coșniței și apoi liniștindu-se, e semn că stupul e teafăr; ear' dacă, după sborul de curățire, albinele umblă neliniștite pe pereții coșniței și după-ce au intrat în coșniță încă nu-'și află odihna, ci fac un fel de șgomot neobișnuit în stupii citovi, e semn că stupul n'are matcă, sau că-'i lipsește hrana ș. a. Un atare stup e de a se observa și în zilele următoare, și nevenindu-ne la socoteslă semnele, ce le arată, trebuie cercetat și lecuit.

Dacă albinele nu zboară din vre-o coșniță, măcar-că timpul e destul de frumos, se pot îndemna la sburat stropind printre faguri cu apă caldă amestecată cu miere.

Știri economice.

Cupee de a treia clasă la trenurile accelerate. La cele mai multe trenuri accelerate din străinătate sunt și cupee de a treia clasă. La noi, precum știm, sunt numai clasa I. și II. Însoțirea călătorilor comerciali (agenții) din Ungaria au dat acum o rugare la direcția căilor ferate, ca să poie în circulație la trenurile accelerate și la noi cupee de a treia clasă.

Zău, în lumea asta lipsită, bine ar face direcția, dacă ar împlini cererea, ca oamenii mai săraci și cu deosebire țărani se poată și ei călători, când au grabă, cu bani mai puțini pe trenurile accelerate.

Cale ferată nouă. Ministrul de negoț a dat voe proprietarului Gyarmathy să facă studii pentru facerea unei linii ferate, care va pleca dela stația *Huedin*, pe la satele *Fildul-de-jos*, *Almașul-mare*, *Cuzplac*, *Jimborul-mare*, *Hida*, *Tiho* etc. până la stația *Fibdu*, a călei ferate din *Sălagiu*.

Dinamit ieftin. Se anunță din isvor sigur, că erariul militar va pune în vânzare în luna viitoare dinamit, fabricație proprie, cu prețuri cu mult mai mici, decât cum se vindea până acum de cătră privați. Vestea aceasta credem, că va interesa cu deosebire pe băieșii nostri.

Gerul în anul trecut din Franța. Anul trecut în nopțile de 11 și 12 Maiu, s'a simțit în Franța un ger deosebit. Temperatura a scăzut la 0—6°, ceea-ce a pricinuit o adevărată nenorocire pentru agricultura acestei țări. Aceasta e ușor de înțeles când știm, că în luna Maiu, în mare parte a Franței, viile și bucatele sunt mai înaintate decât la noi. Perderile pricinuite de cătră acest ger, se pot socoti la sute milioane de franci. Au suferit foarte mult mai ales viile din *Bordeaux*, *Burgund*, *Champagne*, *Nancy* etc. În *Normandia*, au suferit foarte mult arborii roditori, mai ales merii, din a căror fructe se face cidir. Împrejurul *Parisului* au fost atinse foarte mult grădiniile de legume. Anul 1897 a fost un an nenorocit pentru agricultura întregii Europe. Pretutindenea au fost ploii mari, inundații și geruri, cari au stricat atât cultura grânelor cât și a altor plante, legumi etc.

Exposițiile din 1898. În anul curent se vor aranja următoarele expoziții mai însemnate: *Bergen* (Norvegia): expoziție internațională de pescărit, din 16 Maiu până în 30 Sept. *Brux*: expoziție industrială și economică a Germanilor din *Boemia* de nord-vest și în legătură cu aceasta expoziție internațională de mașini industriale, din Iulie până în Sept. *Dresda*: expoziția reuniunii economice germane. *Londra*: expoziție internațională fotografică în Aprilie și Maiu. *München*: expoziție internațională de mașini, din 11 Iunie până în 10 Oct. *Quaha*: (Statele-Unite din America), expoziție internațională din *Trans-Missisipi*, din Iunie până în Nov. *Filadelfia*: expoziție națională comercială. *Turin*: expoziție italiană generală, din Aprilie până în Octomvrie. *Viena*: expoziția jubilară a societății industriale din *Austria-inf.*, din Maiu până în Octomvrie.

Din traista cu povețele.

— Răspunsuri. —

Abonent Nr. 4443 (Gârbova). În privința dreptului de pășune, dacă ai proprietate, și totuși nu te lasă, informează-te la notarul cercual și pretură și recurează. — Cambiul nu se poate subscrie cu tragerea crucei, ci numai aceia îl pot iscăli, cari știu scrie; cambiul să umple cu cuvinte din limba în care e tipărit, dacă e nemțește tipărit să umple cu cuvinte nemțești; dacă vrei să-'l improcesuezi, mergi la un avocat.

Abonent Nr. 3822 (Avrig). Drepturile bărbatului asupra moșiei rămase atîrnă mult dela aceea, că este moșia și pe el intabulată ori nu. Dacă nu este intabulată numai pe răposata sau pe alt cineva, are puține drepturi. Mai bine e să te sfătuiești cu un avocat, care să cerceteze lucrul cu de-a măruntul.

I. M. în Dabâca. Cumpărând casa, ai drept să-'l scoți pe *Jidan*, dacă în contractul de arîndare nu stă nimic privitor la aceasta. Dacă el nu ese, trebuie să-'l scoți cu judecata și aici tot îți trebuie să iai avocat.

Țeara-Noastră.

Descrierea Ardealului spre mează-noapte dela *Mureș* de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Vidrele.

De la *Ponorel* în sus pe valea *Rîului-mic*, până departe spre *Găina* și munții *Bihorului*, se estind *Vidrele*, cari sunt cele din urmă sate în aceasta parte a Ardealului. În privința politică sunt împărțite în două comune: *Vidra-de-jos*, și de sus, dar' bisericește se alcătuiesc din trei parochii deosebite, fiind între cele două încă o parochie: *Vidra-de-mijloc*.

Vidrele sunt însemnate nu numai pentru frumsețile naturale, ce le află călătorul pe aici la tot pasul, dar' și din punct de vedere istoric, deoarece aici e locul de obârșie a lui *Iancu*, unde au trăit părinții și alți înaintași ai lui și unde sunt și acum urmași din aceasta vrednică familie românească.

În calea noastră, la gura pârului *Slatinii*, vom afla, ca un fel de minune a naturii, un deal cu coastele acoperite de nenumărate case de melci petrificați, așa încât ni-se pare, că întreg dealul ar fi alcătuit numai din casele acestor aniziale. Sunt petrificații din soiurile de melci numiți în latinește *Actaeonella conica*, *Nerinea* ș. a. În aretul acestui deal, pe malul drept al *Rîului* ochiul ni-se va desfăta în un frumos peisagiu de munte: o cascadă, încadrată cu o împrejurime idilică și din cele mai frumoase. Câteva stânci de calc se înșiră în o neorînduială poetică, cu coastele pleșuve, alburii, ear printre ele se întinde uu podeiu, acoperit cu tufiș; mai multe case, aparținătoare *Vidrei-de-jos*, se află împrăștiate pe lângă stânci și terasă, prin verzura pădurii. Ceea-ce dă însă o vioiciune deosebită acestui peisagiu idilic, este un păreu de munte, care se aruncă de pe podeiu, din o înălțime cam de 20 m. peste un părete de stâncă, făcând un zuzet puternic, care răsună în codri din apropiere, mai cu seamă după ploii torențiale, când păreul e umflat și se răpede cu o furie sălbatică. Apa lui, curată și limpede, ca lacrima, se frânge și se împrăștie printre stânci, formând mai multe cascade mărunt, pe lângă brațul de frunte al apei.

Totul ne înfăpșează o priveliște încântătoare. Cascada este una dintre cele mai mari din Ardeal și e de însemnat cu deosebire, că apa pârului conține o cantitate mare de calc cu acid carbonic, disolvat; acesta se așează prin alvia cascadelor, formând diferite figuri frumoase, ear' obiectelor puse în căderea apei le face un înveliș alb-gălbui de peatră văroasă.

Dar' se ne îndreptăm pașii la prețiosul monument, ce-l au Vidrele, la casa lui Iancu. Ea se ține de Vidra-de-sus*), este clădită din bârne, ca și celelalte case de munte și e acoperită cu șindile. În aretul ei, la poartă, se înalță falnic doi ploi, ca doi străjeri; ei sânt sădiți de mâna lui Iancu.

De această casă, călătorule te apropie cu dragoste și pietate, căci în ea a stat odinioară leagănul celui mai mare erou al nostru. Aici 'și-a petrecut Iancu vesela și nevinovată copilărie, ear' mai târziu întors din lumea mare, ca june, cu dorul libertății în sân, marele și nobilul seu suflet aici a făcut planul de a elibera pe poporul român din jugul iobăgiei și a-i câștiga drepturile, cari de veacuri 'i-au fost răpite.

După moartea părintelui lui Iancu (la 1855) casa a rămas mai mult timp goală și pustie, cum desnădăjduit și pustiu era în acest timp și sufletul lui Iancu.... Acum este proprietatea »Asociațiunei«, căreia 'i-a testat-o Iancu, dimpreună cu toată averea sa. »Asociațiunea« din pietate față de memoria lui Iancu, a reparat-o și o îngrijește, luând hotărârea a nu o înstrăina nici-odată. Astfel ea va rămâne pentru totdeauna proprietatea națiunii.

(Va urma.)

*) În numărul trecut s'a făcut o greșală de tipar, zicându-se, că casa lui Iancu se află în Vidra-de-jos.

CRONICĂ.

Parastas pentru Episcopul Popasu. La Caransebeș s'a ținut Joia trecută (17 Februarie) un parastas pentru fericitul Episcop Ioan Popasu, în biserica sfântului Ioan Botezătorul. A pontificat dl protopresbiter Andrei Ghidiu, asistat de preoțimea locală, în prezența P. S. S. domnului Episcop Nicolae Popea, a P. C. S. domnului Archimandrit Filaret Musta, a membrilor consistoriali, a profesorilor și elevilor dela institutele diecesane, a membrilor comitetului parochial, a reprezentanților dela comunitatea de avere și a altor stimători ai neuitatului Episcop.

† **Aurel Suciu.** În mormântarea distinsului fruntaș dela Arad, făcută cu mare pompă Mercuri, la 16 Febr. n., s'a prefăcut într-o manifestațiune națională, care se pare că va avea continuare.

Carul mortuar care purta rămășițele răposatului, era acoperit de mulțime de cununi, cari cele mai multe aveau bandă de tricolor național. Înainte de pornirea conductului au rostit cuvântări funebrele d-nii Rom. Ciorogariu și V. Mangra. La mormânt a vorbit la numele advocaților români dl Petru Trușă, rostind un discurs puternic, pătruns de sentiment național. Conductul însuși, foarte distins și numeros; mai toți purtau cocarde de tricolor național. Și acesta e momentul care a atras atențiunea autorităților ungurești, și care va forma, se vede, obiectul unui proces. Sântem informați, că vice-căpitanul Aradului a și pornit deja cercetarea sub pretext, că s'a comis încălcarea ordinului ministerial dela 1885, prin care este oprită

»purtarea colorilor unui stat străin«. În proces ar fi implicați vre-o 60 persoane, între cari mulți Unguri. Pentru-că întreprinzătorul de pompă funebă, care singur a luat inițiativa decorării cu tricolor românesc, este Ungur cu întreg personalul seu.

Astfel regretatul Aurel Suciu va fi prigonit până și dincolo de mormânt.

Despărțământ nou al »Asociațiunei«. În Bănat și părțile ungurene încep a se întemeia nouă despărțăminte de ale »Asociațiunei«. Temeiul pentru un nou despărțământ s'a pus acum în Sătmar. În privința aceasta ni-se vestesc următoarele: La inițiativa dlui George Pop de Băsești, delegatul comitetului central, astăzi s'a pus în Seini temeiu al despărțământului »Asociațiunei« în Sătmar. S'au înscris 17 membri. S'a ales un comitet alcătuit din domnii: Gavril Lazar, protopop, președinte; G. Barbul, proprietar, cessor; Dr. V. Lucaciu, G. Szabó, Ant. Ghita și George Șuta, membri în comitet. În Maiu se va ține o nouă adunare pentru constituirea definitivă a despărțământului.

Guvernul român și țărani. Din București se vestește, că în urma pildei dată de M. S. Regele Carol prin înființarea orfelinatului Ferdinand, ministrul domeniilor pregătește un proiect de lege pentru crearea de colonii și orfeline agricole pentru țărani.

Cununie. Dl Antoniu Minișan, inv. rom. gr.-or. din Sân-Miclăușul-mare și d-soara Draga Popovicu, își vestesc cununia lor, care s'a săvârșit Luni, în 8/20 Febr. c., în biserica gr.-or. din Sân-Miclăușul-mare (comit. Torontal).

Dela frații bucovineni. »Patria« din Cernăuți ne aduce știrea, că Românii din Suceava au trimis o deputație mare la Cernăuți, ca să intervie pentru înființarea de clase populare române pe lângă gimnasiul german din Suceava și să ceară înființarea unei școli române de fete. Delegația s'a prezentat guvernatorului Bucovinei, dlui baron Bourguignon, Metropolitului român Arcadie, mareșalului Iancu Lupul și consilierului baron Mustăț. Guvernatorul a promis să studieze afacerea, ear' ceilalți au promis tot sprijinul lor.

Mutare de regimente. Anul acesta se vor face următoarele mutări de regimente de infanterie: Reg. 33 din Bndapesta și Banjaluka la Viena; reg. 26 din Györ și Dalmația la Viena; reg. 46 din Pojon și Canija la Sopron; reg. 68 din Viena și Solnoc la Pesta; reg. 71 din Trencin la Pojon; reg. 76 din Sopron la Györ. Pe lângă acestea, un batalion al reg. 33 va fi mutat din Panciova la Arad și un altul din Arad în Dalmația; un batalion al reg. 36 din Kecskemét la Pesta și un altul din Pesta la Kecskemét; un batalion al reg. 46 din Castelnuovo la Seghedin și un altul din Seghedin la Panciova; în sfârșit un batalion al reg. 82 din Ardeal la Banjaluka.

Pentru »Ligă«. La Iași s'a ținut o întrunire a comitetului Ligei culturale pentru a se împărți rolerile (jocurile) piesei naționale »Horia, Cloșca și Crișan«, care va fi jucată pentru sporirea fondului Ligei.

Rolurile vor fi date studenților universitari și elevilor conservatorului (școalei de cântări) ieșan.

Un fochist. Dacă la vre-o mașină cu vapor este lipsă de un fochist (Heitzer) diplomat, să se adreseze la: George Nelega în Hondol (posta u. Felső-Csértész).

Licențiat. Aflăm cu plăcere, că dl Ioan Ursu, fiul învățătorului din Cața, absolvent al gimnasiului din Brașov, făcându-și studiile în București pe cheltuiala statului român, 'și-a trecut cu succes, Marți, în 27 Ian. examenul de licență, susținându-și tesa cu interesanta temă: »Relațiunile politice ale Moldovei cu Ungaria dela începutul secolului al XIII-lea până la suirea pe tron a lui Stefan-cel-Mare«.

Români de-ai noștri în Dobrogea. »Drapeiul« din București scrie următoarele: »Un număr de peste două sute de familii de țărani din Ardeal au făcut o cerere către M. S. Regele nostru, prin care cer să li-se dea pământ în Dobrogea. M. S. a trimis cererea ministrului de domenii spre a face un răspuns în această privință«. Nu ne spune însă »Drapeiul« din ce comună sânt Românii amintiți.

Pentru Sécui. De când nefericiții de Sécui — nefericiți de traiul în Ungaria! — trec cu miile în România, Ungurii s'au luat de gânduri și acum ti sprijinesc — lucru mare! Așa, anul trecut camera comercială din Murș-Oșorheiu a plasat în lucrătoare și prăvălii vre-o 461 copii de Sécui. Firește, asta pe banii țerei! Pentru anul acesta camera proiectează ajutorarea a și mai mulți copii sécui. Totuși trecerea Sécuiilor peste Carpați nu încetează, deși Țeara-Românească nu-i țeara fraților lor! E însă țeara — dreptății și a bogăției.

Foametea! Precum se vestește, foametea a izbucnit și în comitatul Heves, ajutând prin aceasta propaganda socialistă, care a prins rădăcini și acolo. Într'un raport al protopretorului dela Tisza-Füred, care a fost anume trimis să studieze starea comunelor bătute de foamete, se spun lucruri foarte triste. Foametea bântuie în partea de mează-zi a comitatului Heves. În comuna Tisza-Nána nu mai puțin de 240 familii sânt pradă celei mai negre miserii. Fișpanul comitatului a luat măsuri pentru ajutorarea nefericiților.

Scrierile lui Iracție Porumbescu. Primim următorul avis, pe care îl recomandăm cetitorilor noștri:

Am adunat timp îndelungat toate scrierile regretatului Iracție Porumbescu. Cea mai mare parte a acestor scrieri are un cuprins de interes foarte mare și ar fi păcat strigător la cer a nu le scoate la lumina zilei. Mult onorata preoțime află în aceste scrieri dovada despre luptele unui confrate al lor pe terenul bisericesc; femeile și ceilalți prea onorați cetitori o cetire de tot plăcută în scrierile foiletonistice ale răposatului. Biografia lui Iracție Porumbescu, compusă de mine, ne arată câte a petrecut acest preot, care trăiește încă în pomenirea celor mai mulți Români din Bucovina, ba chiar și din țările megieșe locuite de Români. Neavând mijloacele de lipsă pentru tipărirea scrierilor amintite, nevoind pe de altă parte ca să se peardă în marea uitare lucrările literare ale răposatului Iracție Porumbescu, îndrăznesc de a vă ruga pe domnia-voastră cu căldură, ca să sprijiniți întreprinderea mea. Cernăuți, în luna lui Febr. 1898

Leonida Bodnărescu

De iubileul Monarchului nostru. Ministrul român al afacerilor străine a împărtășit ministrului român de război, că cu prilejul sărbătorii iubileului M. S. Monarchului nostru, care va avea loc în luna Maiu, va fi la Viena un concurs de muzici militare, la care sunt invitate a lua parte statele străine vecine. Se vor împărți cinci premii, cum și medalii etc. La sărbătoare va fi reprezentată și armata română.

*

Metropolitul Sârbiei Mihail a răposat în Belgrad. Răposatul a purtat înalta deregătorie 39 de ani și a jucat rol însemnat și în politica regatului sârbesc.

*

Dr. Weigand, vestitul profesor al universității din Lipsa, care e cunoscut și pe la noi, a ținut la 17 Ianuarie n. în teatrul „Karl“ de acolo o conferință despre: *Aspirațiunile (dorințele) naționale ale popoarelor balcanice.*

*

Nenorociri mari. O nenorocire grozavă s'a întâmplat lângă Havanna (America). Un vapor de război al Statelor-Unite a fost aruncat în aer. După raportul căpitanului, care a reușit să scape, 236 de soldați și doi ofițeri și-au pierdut viața. Deregătorii spaniole din portul, unde se afla vaporul, au dat tot ajutorul. Un crucier spaniol s'a dus la fața primejdiei și a mântuit pe cei încă necuprinși de moarte.

— Alte trei mari nenorociri se vestesc din alte părți. Lângă Bockum (Vestfalia) o explozie într-o mină a omorât peste 40 de lucrători, iar pe 60 i-a rănit greu. — În Sinul finic, rupându-se o mare masă ghețoasă, vre-o 200 de pescari s'au înecat; abia 40 au scăpat. — Un vapor, care mergea de la Karlsruhe la Colomba, s'a cufundat; 49 de călători și 36 matrozi s'au înecat.

*

Universitate italiană la Triest. Dieta provincială din Triest a hotărât într-una din ședințele sale mai nouă ridicarea unei universități italiene și a unui institut de profesori italieni la Triest. — Când vom ajunge și noi la atâta adevărată libertate în — Ungaria?!

*

Un proces uriaș s'a pornit contra unui jude cercual ungurec, Székai Pál din Berettyó-Ujfalu, care tratează foarte rău cu oamenii. Peste 50 de acușări s'au ridicat contra lui la tribunalul din Gyula. Între altele, judele e acuzat de falsificare de acte, de defraudare, de abuz de putere etc. Actul de acușă se extinde pe 110 de pagini. Sunt citați pentru proces vre-o 120 de martori.

*

Din Șutu. Un abonent de al foii noastre ne scrie din Șutu (lângă Turda) următoarele: În nrul 5 al Foii Poporului s'a fost vestit că bravii Șuteni s'au legat cu jurământ că nu vor mai bea vinars dela Jidan; durere însă că judele comunal de acolo, Ioan Morea, tatăl seu George Morea (cel cu stare mai bună în Șutu) și colectorul George Morea I. Gligor fiind mănioși pe cei-ce au pus la cale acest lucru bun, îndeamnă poporul să nu se ție de legătură și să nu asculte de preot și de alții. — Judelui și soților rușine să le fie și despre oameni, credem, că vor fi atât de cumiți nu urmeze sfaturile lor păcătoase.

*

Un hoț ciudat. Un cas cu totul ciudat s'a întâmplat acum câțva timp la Paris d-nei Ferechide, soția ministrului român de interne. Într-una din zile, întorcându-se acasă dela o preumblare, pe care o făcuse în oraș, d-na Ferechide văzu spre marea sa mirare, că-i lipsește bughilarul în care avea 900 lei. Nu mai încăpea nici o îndoielă, un pungaș dibaci îi ștersese punga din buzunar, pe ulițele Parisului. Toate cercetările poliției rămaseră fără rezultat. Păgubașă începuse să uite supărătura întâmplare. Mare îi fu mirarea însă când după o săptămână dela aceasta, d-na Ferechide primește un avis postal în preț de 300 lei, însoțit de o scrisoare prin care pungașul fără a-i scrie numele, cerea scuse d-nei de modul prin care se împrumutase cu suma de 900 lei; îi trimitea 300 lei din datoria, cealaltă pentru o dată mai întârziată.

*

Despre puterea militară a Rusiei, „Liga Română“ dă următoarele date:

Uriașă împărăție rusească nu reprezintă numai numericeste cea mai mare putere militară a globului, dar' ea și-a perfecționat armata astfel, încât numai naivii o mai pot numi un uriaș pe picioare de lut. În timp de douăzeci de ani armata rusească a luat o dezvoltare mare în toate privințele. Au trecut și în Rusia vremurile, când colonelii scriau pe hârtie sute de soldați, ce nici nu existau măcar, dar' a căror plată și cheltuielă de întreținere se plătea regulat; — vremurile când mereu se vesteau focuri în depozitele de fân și de montură etc. — au trecut, și azi Rusia are o administrație militară care, după măruria străinilor, e destul de bună. După datele cele mai nouă Rusia are acum în timp de pace 36.000 de ofițeri și 860.000 de oameni sub arme. Troupele din Rusia europeană și cele din Caucaș erau până acum împărțite în 22 corpuri: în corpul de grenadieri din Moscova și 10 corpuri ordinare.

Acum de curând, Rusia își mai formează 2 corpuri, unul la Vilna, în apropierea Germaniei, și altul la Chiev, districtul militar mărginaș cu fruntariile Austriei. Astfel armata rusească are acum 24 de corpuri, cari cuprind 928.000 de oameni. La acestia se adaugă armata teritorială și rezervele în număr de peste două milioane de oameni.

*

Intmă la — dreapta. La spitalul din Moscova s'a descoperit zilele acestea un interesant caz medical. Un copil, ce se zicea bolnav și tușea, a fost prezentat la doctorul spitalului pentru cercetare. După o minuțioasă cercetare, doctorul a constatat că băiatul de fapt nu-i bolnav, decât are inima la dreapta. Asta însă nu-l împiedică a fi sănătos deplin, deși uneori tușește, ceea-ce doctorii o explică cu așezarea inimii. — Și astfel va fi fericit băiatul: poate-că având inima la dreapta, aceasta va simți mai drept decât inimile dela stânga!

Mai nou.

Zola osândit.

În marele proces al lui Zola, în Paris, s'a publicat Mercuri sentența. Zola a fost osândit la un an temniță și 3000 franci pedeapsă în bani. — Redactorul „Aurorei“ la 4 luni și 3000 franci.

Loc deschis. *)

Dare de seamă și mulțumită publică.

Din Sibiel.

Ținându-se Luni, în 2/14 Februarie a. c. în Sibiel o producțiune de cântări și declamări cu elevii școlii noastre, precum și o mică petrecere socială, cu scopul ca venitul curat să se folosească pentru nou înființată bibliotecă școlară din loc, au binevoit a supra-solvi următorii p. t. domni cu următoarele sume: Ioan Manta, paroch 1 fl. 70 cr.; Ilie Măcelariu 1 fl. 70 cr., Valeriu Arsenie, inv. 80 cr.; G. Șeulean, vicanotar 80 cr.; Ioan Hanzu, inv. 80 cr.; Ioan Arsenie 30 cr., toți din Gurarului. Savu Sabin, notar 1 fl. 50 cr.; Constantin Nartea, primar 50 cr.; Petru Popa 20 cr., toți din Vale. Ludvig Pesamosca 1 fl., Dionisiu Decei, paroch 70 cr.; Töök, șef de gară 70 cr.; Ioan Stoia, inv. 80 cr., toți din Orlat. G. Simplăceanu din Mediaș 20 cr.; George Pop, inv. în Cacova 60 cr.; Radu din Săcel 20 cr.; Aurel Decei, notar 1 fl. 70 cr.; Valeriu Popoviciu, psroch 70 cr.; Nicolau Lupu, inv. 80 cr.; Ioan Popescu, econ. 70 cr.; Antonie Dragomir, birtaș 30 cr.; Rafila I. Mețiu 20 cr., toți din Sibiel. George Itu, paroch în Vale 1 fl.; Ioan Banciu, Seliște 1 fl. 20 cr.

În numele comitetului aranjator îmi iau voe a mulțumi călduros și pe această cale susnumiților binefăcători, Ioan Popescu.

*) Pentru cele cuprinse în rubrica aceasta redacția nu primește răspunderea.

R Î S.

Țiganul și iepurele.

Un Țigan s'a dus odată în pădure și găsește un iepure durmind. Bucuria Țiganului! Se duce până lângă iepure și începe a-i face judecata, cum se-l împartă. —

— Jumătate îl frig — zice el — un picior dau la nașu, un picior la popa, apoi ce-a mai fi ca aceea când a fi tot fript și furt și pus pe masă, și va aduce nașu o oală de vin, cum se mai beau odată și se strigă Ia-ha! Atunci iepurele s'a spărit și o ia către sat. Dar Țiganul îi zice: — Dute la nașu, dute la nașu și mă așteaptă în grădina că viu și eu îndată.

Țiganul s'a dus la nașu-so și-l întreabă: Nașule n'a venit ceva la dumneata? Nu, și ce se vie? Ba a venit, nașule, dar' l'ai ascuns, fi-ți-ar de pomand.

Împart. de Dumitru Iridon, sergent în Viena.

POSTA REDACȚIEI.

P. S. M. Cea dintâiu e cunoscută, dar' cu Șecuiul, a doua e slabă; nu se pot publica. Mai scrie altele.

D. D. în Târnova. Nr. 6 l'am trimis acum a doua-oară.

D. G., codrean, Orșova. Comedia „Arvinte și Pepelea“ nu se află deosebit, ci în un volum cu alte piese de ale lui Alexandri; volumul costă 4 fl.

Nic. S. în Basarabia. Călindarele le-am trimis. Istoria patriei 30 cr. Geografia 35 cr. Atlas 50 cr. Porto 70 cr. Total 1 fl. 85 cr. Dacă vor veni banii, ți-le trimitem.

P. Gh. în Târnova. Încă puțină răbdare și-ți vom răspunde.

Pentru redacție și editură responsabil: Andreiu Balteș. Proprietar: Pentru „Tipografia“ societate pe acțiuni: V. H. Dressnandt.

Călimdarul săptămânei.

Zilele	Călimdarul vechiu	Călimd. nou	Soarele	
	Dum. Lăsat. de brânză, gl. 4, sft. 4.		răs.	ap.
Dum.	15 S. Apost. Onisim	27 Leander	6 39	5 21
Luni	16 Mc. Pamfilie	28 Romanus	6 38	5 22
Marti	17 Mc. Teodor Tiron	1 Mart. Albin	6 36	5 24
Merc.	18 Păr. Leon Papa	2 Simpliciu	6 34	5 26
Joi	19 Apostolul Archip	3 Cunegunda	6 33	5 27
Vineri	20 P. Leon Papa	4 Casimir	6 32	5 28
Sâmb.	21 Păr. Timoteiu	5 Frideric	6 31	5 29

Tirgurile din săptămâna viitoare după căl. vechiu.

Luni, 16 Februarie: Ciuc-Carțfalău, Guruslău-mare.

Marti, 17 Februarie: Abrud, Bruiu, Dicio-Sân-mărtin, Draoș, Lechința Rășinari, Zlatna.

Joi, 19 Februarie: Vințul-de-jos, Mediaș, Dej.

Vineri, 20 Februarie: Zălan.

Sâmbătă, 21 Februarie: Alămor, Hălmagiu-mare.

Sâmbătă, 21 până Luni, 23 Februarie: Ferihaz.

Nr. 19/1898.

[625] 1—2

Pășunat pentru oi.

În hotarul comunei Daia-săsească (Thalheim), un loc de 75 jugere 150□°, poziție scutită, cu soare, provăzută cu apă bună, este a se da în arândă pe anul 1898, ori și pe mai mulți ani, în cancelaria comunală, la 13 Martie n. (1 Martie v.) a. c. d. a. la 3 ore.

Presbiteriul ev. A. B.
din Daia-săsească.

A apărut la

„Tipografia“, soc. pe acțiuni în Sibiiu

Cartea

Stuparilor
săteni

de
Romul Simu, învățător.

Cu mai multe ilustrațiuni în text.

Editura și proprietatea

„Reuniunii rom. de agricultură din comitatul Sibiiului“

Prețul 35 cr. plus portul postal.

Reuniunea agricolă prin edarea acestei cărți folositoare a umplut un gol adânc simțit în literatura stupăritului. Broșura este scrisă de un fruntaș învățător, stupar priceput. Ea tractează pe scurt tot de ce are trebuință un stupar. Se recomandă cu deosebire ca premii pentru școalele noastre de tot soiul.

Se vinde la

„Tipografia“,
societate pe acțiuni în Sibiiu.

„Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiiu.

Poesiile

mult iubitului și originalului poet

George Coșbuc,

se află de vânzare la „Tipografia“, pe lângă prețurile originale și anume:

„Balade și Idile“ (editura Librăriei Sococ & Comp., 1893) fl. 1.50.

„Fire de tort“, versuri (ca continuare la „Balade și Idile“), editura Librăriei C. Sfetea, 1896 fl. 1.25.

La comande, care sunt a se adresa „Tipografiei“, soc. pe acțiuni în Sibiiu, este de a se adăuga pe lângă prețul vol. și 5 cr. porto pentru 1 volum.

Prăvălie românească în Făgăraș.

Piața Francisc-Iosif nr. 16.

P. T.

Subsemnatul am onorul a aduce la cunoștința prea stimatului public românesc din Făgăraș, jur și din provincie, că am deschis aici în piața Făgărașului o mare și bine asortată prăvălie de

modă, manufactură, textilărie,
mărfuri scurte și curente.

Cunoștințele comerciale câștigate atât în patrie cât și în străinătate, mă pun în plăcuta pozițiune de a pute servi onoratului public cele mai bune, mai nouă și mai ieftine mărfuri, pe lângă un serviciu acurat și prompt.

La dorință trimit ori-unde mostre gratuit și franco.

Rugând prea stimatul public pentru binevoitorul sprijin, semnez
cu distinsă stimă

[618] 2—8

Adrian Furcă.

Andrei Rieger,

prima fabrică ardeleană de mașini agricole și turnătorie de fer,
Sibiiu.

[559] 4—8

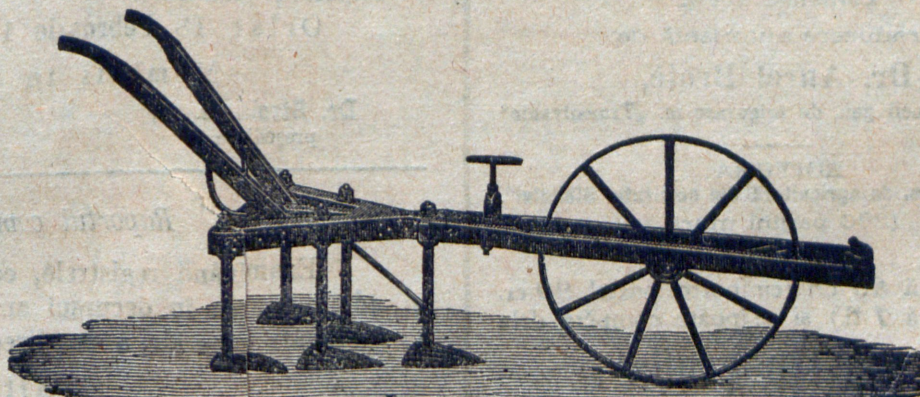
Recomandă fabricatele sale probate și premiate totdeauna cu primele premii:

Instrumente de arat și de cultivarea pământului.

Specialități: pluguri schimbătoare, grape de muschi, mașini de sămănat și săpat cucuruzul (porambul), corespunzătoare scopurilor noastre.

Mașini de sămănat grâul, mașini de trierat cu manej și cu mâna, vânturători-triere, mașini de sfărmit cucuruzul, de tăiat nutrețul, greblă de adunat fânul etc.

Cu deosebire se recomandă o mașină nouă și dovedită de bună pentru stropirea vițelor contra peronosporiei. Prețul 13 fl. bucata.

Exarëndare de pășune pentru oi.

Duminecă, la 13 Martie st. n. 1898, d. a. la 2 ore, se va da în arëndă începând dela 21 Martie până la 5 Maiu st. n. a. c., eventual și pe mai mulți ani locul de pășune al comunei Lunca, comitatul Târnavei-mici, cercul Hususeu, în extensiune de 60 jugere, numit „lunca peste apă“, pășune de oi excelentă și foarte potrivită pentru fătutul oilor, fiind scutită de vânturi reci.

Din 1884 în continuu a fost exarëndată de câtră proprietari de oi din Tilișca, Seliște etc.

Informațiuni mai deaproape se pot afla la Stefan Lița, preot în Lunca, posta Hosszúaszó.

Lunca, la 18 Februarie 1898.

[591] 1—1

Primăria comunală.

De vëndut

în condițiunile cele mai avantajoase

o prăvălie de fer și băcănie

care există de 20 ani, în provincă, cu un mare cerc de mușterii.

Informațiuni mai detaliate dă: agentura domnului

[554] 3—3

Samuel Marschall (Piața-mică).

La „Tipografia“, societate pe acțiuni în Sibiu se află de vëndare

Călindarul „Lumea Ilustrată“ pe anul 1898

cu un bogat cuprins, cu prețul de 70 cr., (cu porto postal 75 cr.)

„Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

A eșit de sub tipar:

Însotirile de credit

împreunate cu

însotiri de consum, de vëndare, de vileri, de lăptării etc. și instrucțiunile trebuincioase.

Îndreptare practică

pentru

înfăințarea și conducerea de astfel de însotiri de

F. W. RAIFFEISEN.

Edițiunea a V-a:

Traducere autorizată de

Dr. Aurel Brote,

directorul băncii gen. de asigurare m. „Transilvania“

EDITURA

„Reuniri rom. de agricultură din comitatul Sibiiului“
(280 pagini mari).

Cartea costă 80 cr. (cu porto postal 90 cr. recomandată 1 fl.) și se poate cumpăra dela

„Tipografia“,

soc. pe acțiuni în Sibiu.

Pentru „Tipografia“, societate pe acțiuni: V. H. Dressnandt.

„BRĂDETUL“,

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN ORLAT.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Brădetul“, societate pe acții, se invită conform §. 19 din statutele societății la a

IV-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Orlat, la 21 Martie n. a. c., la 10 ore înainte de amiază, în edificiul școalei, pe lângă următorul

Program:

1. Raportul direcțiunei despre rezultatul anului de gestiune 1897 și propunerile acesteia.
2. Raportul comitetului de supraveghere și propunerile acestuia.
3. Decisiune asupra compturilor anuale și asupra împărțirii profitului curat.
4. Fixarea marcelor de prezență pe viitor.
5. Alegerea direcțiunei și a comitetului de supraveghere pe un nou period de 3 ani conform §. 29 din statutele societății.
6. Exmiterea alor 2 acționari pentru verificarea procesului verbal al acestei adunări generale.
7. Eventuale propuneri în marginile statutelor.

Domnii acționari, cari în sensul §§-lor 20 și 21 din statutele societății, doresc a participa la adunare în persoană ori prin plenipotențiați, sânt poftiți a-și depune acțiile și eventualele documente de plenipotență la cassa institutului, cel mult până la 21 Martie n. a. c., la 10 ore înainte de amiază.

Orlat, 18 Februarie 1898.

[555] 2—2

Direcțiunea.

Active.

Contul bilanțului pro 1897.

Pasive.

	coroane	filieri		coroane	filieri
Cassa în număr	6259	75	Capital social:		
Împrumuturi pe obligațiuni	160414	68	500 acțiuni à 50 coroane	25000	—
Cambii escomptate	26020	05	Depuneri spre fructificare	153758	45
Efecte	408	—	Fondul de rezervă	3925	58
Spese de fondare	200.—	—	Reescompt	4100	—
20% amortisare	100.—	100	Dividendă neridicată	49	—
Mobilier	356.69	—	Profit curat	7195	12
10% amortisare	35.70	320			
Debitori	467	84			
Interese restante	36	84			
	194028	15		194028	15

Eșite.

Contul profitului și perderilor pro 1897.

Întrate.

	coroane	filieri		coroane	filieri
Interese după depuneri	7181	42	Interese după împrumuturi	13539	18
Interese de reescompt	286	50	Interese de întârziere	255	77
Spese de cancelarie	818.04	—	Provisiune	3252	60
Contribuțiune directă, comitatensă și comunală	476	84	Competențe	86	98
Contrib. după inter. depunerilor	1040.91	2835			
10% amortisare din mobilier	35.70	—			
20% amortisare din speșele de fondare	100.—	135			
Profit curat	7195	12			
	17	34		17134	58

Orlat, la 31 Decembrie 1897.

Dr. George Prunaș m. p.,
vicepreședinte.

Lud. Pesamosca m. p.,
comptabil.

Alexandru Dregan m. p.,
cassar.

Dion. P. Decei m. p.,
secretar-controlor.

Membrii în direcțiune:

Dionisiu Aaron m. p. Ioan Manta m. p. Valeriu Popoviciu m. p. Ioan Popescu m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghere am examinat bilanțul present, precum și contul profitului și al perderilor și le-am aflat în deplină consonanță cu registrele principale și auxiliare.

Orlat, 18 Februarie 1898.

Membrii în comitetul de supraveghere:

Dr. Stroia m. p.,
președinte.

Ioan Ivan m. p.

Valeriu Arseniu m. p.

Raportul comitetului către adunarea generală.

Examinând registrele, contul bilanțului, profitului și al perderilor, controlând și administrarea în decursul anului 1897 și aflându-le în deplină ordine, propunem on. adunări generale a da direcțiunei și comitetului de supraveghere absolutul.

Comitetul de supraveghere:

Dr. Stroia m. p.

I. Ivan m. p.

V. Arsenie m. p.

Pentru tipar responsabil Iosif Marschall.